

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО
РАДА МОЛОДИХ УЧЕНИХ ТА ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

МАТЕРІАЛИ
ХІ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ
ЗА ПІДСУМКАМИ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ 2023 РОКУ

ІНІ ЗАГАЛЬНОУНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ

Запоріжжя 2024

XI Всеукраїнська науково-технічна конференція здобувачів вищої освіти ТДАТУ. ННІ загальноуніверситетської підготовки: матеріали XI Всеукр. наук.-техн. конф., 01-12 квітня 2024 р. Запоріжжя: ТДАТУ, 2024. 50 с.

У збірнику представлено виклад тез доповідей і повідомлень, поданих на XI Всеукраїнську науково-технічну конференцію здобувачів вищої освіти Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного.

Тези доповідей та повідомлень подані в авторському варіанті.

Відповідальність за представлений матеріал несуть автори та їх наукові керівники.

Матеріали для завантаження розміщені за наступними посиланням:

<http://elar.tsatu.edu.ua/?locale=uk>

Електронний Інституційний репозитарій Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного

Матеріали для завантаження розміщені за наступними посиланням:

<http://www.tsatu.edu.ua/nauka/n/rada-molodyh-vchenyh-ta-studentiv/>

Сторінка Ради молодих учених та здобувачів вищої освіти ТДАТУ

Відповідальний за випуск: старший викладач Вікторія Лемещенко-Лагода

ЗМІСТ

КАФЕДРА «ІНОЗЕМНІ МОВИ»

Bolshakova A.E. Ukraine's economy in the post-war period: challenges and opportunities.....	5
Byzova A.O. Production of dumplings in a workshop with a capacity of 1200 kg of finished products per shift.....	7
Deryglazov D.H. Geospatial technology trends and innovations for the future of GIS.....	10
Drachov D.O. Land-use planning for future rebuilding of Ukraine.....	11
Honcharenko V.V. Digital transformation of the government sector: trends and challenges.....	13
Karmazin D.Ie. The trends of agricultural development of Ukraine, the war impact and recovery prospects.....	15
Kryvonos I.O. The lack of nationalistic propaganda in Ukraine during the war from 2022-2024.....	18
Lopatskiy M.I. The war in Ukraine: is energy poverty the new pandemic?.....	20
Osaulenko V.I. Modern tendencies of agricultural development in Ukraine.....	22
Plakhotnyk I.G. Development and innovation in the field of solar greenhouses.....	24
Polizov P.D. The challenges the Ukrainian energy system.....	26
Scherba V.I. The role of the machine-building cluster in ensuring the defence capability of Ukraine.....	28
Suprun S.M. Optimization methods for energy systems.....	30
Yatsyna D.S. Significant energy problems during the war in Ukraine.....	32
Zhmak S.S. Psychological support in crisis situations (wartime).....	34

КАФЕДРА СУСПІЛЬНО-ГУМАНІТАРНИХ НАУК

Горлова К. О. Гендер, гендерні стереотипи й упередження.....	36
Константинов Д. Брусилівський (луцький) прорив 1916 р.....	37
Лиходід А. А. Позитивна психологія в туризмі.....	38

	4
Петлюк Н. І. Використання безпілотних літальних засобів (БПЛА) в індустрії туризму	39
Рудніцький Я. Е. Рефлексія над відмежуванням «я» та «інший» у гуманітарному контексті.....	40
Сидоренко М. О. Глобальні проблеми сучасності: філософське осмислення.....	42
Стахник Д. А. Проблема самовдосконалення людини.....	44
Устінов В. Є. Роль історичної свідомості в регулюванні міжкультурної взаємодії молоді в багатокультурному суспільстві.....	46
Чернишова П. А. Гендерна ідентичність та гендерна соціалізація особистості.....	47

UKRAINE'S ECONOMY IN THE POST-WAR PERIOD: CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

Bolshakova A.E., bolshakovaalya27@gmail.com
Dmytro Motornyi Tavria state Agrotechnological University

The end of any conflict is always a time for reflection, rebuilding and, more often than not, economic reform. The situation in Ukraine today is no exception. As the country emerges from its recent war, the government faces many challenges, but it also has the opportunity to transform the country's economy and secure a prosperous future.

One of the main obstacles to economic recovery is the destruction caused by the conflict. Many towns and cities have been left in ruins, with homes, businesses, and infrastructure all needing to be rebuilt. This will require significant investment and resources, both of which may be in short supply. However, the international community has already pledged support for the reconstruction efforts, and this will go a long way towards kick-starting the recovery process [1].

Another challenge is the ongoing political instability in the country. The war has divided the nation and led to deep-seated divisions within society. This makes it difficult to implement the necessary reforms and changes needed to revive the economy. However, with the war now over, there is an opportunity for the various factions to come together and work towards a common goal. If they can focus on rebuilding the country, then there is hope for a brighter future.

In addition to these challenges, Ukraine also faces a number of longer-term structural issues that need to be addressed. One of the biggest of these is corruption, which has long plagued the country and hindered its development. Tackling this issue will be crucial if Ukraine is to attract foreign investment and create a business-friendly environment [2]. It will also be important to diversify the economy and reduce its dependence on sectors such as agriculture and heavy industry. This will help to create new jobs and opportunities for the population, particularly in the regions most affected by the war.

One of the most pressing challenges for Ukraine is its heavy reliance on natural resources, particularly fossil fuels. Historically, the country has been a major producer and exporter of coal, oil and gas. However, this dependence has left Ukraine vulnerable to fluctuations in global energy prices and has hindered the development of other sectors of the economy. In order to reduce this vulnerability and ensure long-term stability, the government must diversify its economy and invest in alternative industries.

One sector that shows great potential for growth in Ukraine is agriculture. The country's fertile soil and temperate climate make it ideal for the production of a wide variety of crops, including wheat, barley, sunflower seeds and sugar beet. Furthermore, the ongoing global population increase means that demand for food is likely to rise in the coming years. By investing in modern farming techniques and infrastructure, Ukraine could become a major player in the global agricultural market and significantly boost its economy.

Another area with considerable untapped potential is tourism. Despite its rich history, stunning landscapes and vibrant culture, Ukraine remains relatively unknown as a tourist destination. This is partly due to the negative image portrayed by the media during the recent conflict. However, as peace returns to the country, there is an opportunity to rebrand Ukraine and showcase its many attractions to the world. By investing in infrastructure, promoting its cultural heritage and developing new tourist attractions, Ukraine could attract millions of visitors each year and create thousands of jobs.

In addition to these domestic challenges and opportunities, Ukraine also finds itself at a crossroads in terms of its international relations. For many years, the country has been torn between its historical ties to Russia and its aspirations to join the European Union. The recent conflict has only served to exacerbate these divisions. However, it is important for Ukraine's future prosperity that it maintains good relations with both its eastern and western neighbours.

One way to achieve this is through trade. In recent years, the government has made efforts to strengthen its economic ties with the EU. These efforts have been hampered by political tensions and

a lack of infrastructure, but there is potential for significant growth in trade between Ukraine and the EU. By increasing its exports to European markets and attracting foreign investment, Ukraine could reduce its reliance on Russia and forge stronger links with the West [3].

In order to realize these opportunities, the Ukrainian government must address a number of key challenges. Firstly, corruption remains a major problem in the country and is a significant barrier to economic growth. According to Transparency International, Ukraine ranks 130th out of 180 countries in terms of perceived levels of corruption. In order to attract foreign investment and encourage domestic business, the government must take decisive action to root out corruption at all levels of society.

Secondly, the ongoing conflict in the east of the country has had a devastating impact on the economy. The cost of the war, combined with the loss of key industrial assets in the region, has left the government facing a severe budget deficit. In order to address this, the government must implement austerity measures and find new sources of revenue. This could include raising taxes, reducing public spending and seeking financial assistance from international organisations such as the IMF [4].

Finally, in order to compete in the global market, Ukraine must invest in education and innovation. The country's education system is currently underfunded and outdated, and there is a shortage of skilled workers in key sectors such as technology and engineering. By investing in education and research, the government can develop a highly skilled workforce that is capable of driving innovation and attracting foreign investment.

Despite these challenges, there are several reasons to be optimistic about Ukraine's economic prospects. Firstly, the country has a highly educated workforce, with a strong tradition of science, technology, and innovation. This gives it a competitive advantage in sectors such as IT and software development, which have the potential to drive future growth. Secondly, Ukraine is rich in natural resources, including fertile agricultural land and reserves of coal, gas, and oil. This provides a solid foundation for economic development and can help to attract investment from abroad.

In conclusion, while Ukraine faces many challenges in the post-war period, it also has a unique opportunity to transform its economy and secure a prosperous future. By diversifying its industries, promoting tourism and strengthening its international relations, Ukraine can reduce its vulnerability to external shocks and create new sources of growth. However, in order to realise these opportunities, the government must address issues such as corruption, the budget deficit and the skills gap. With the right policies and a commitment to reform, Ukraine can emerge from this difficult period as a modern, dynamic and successful nation.

References

1. Новікова І. Економічні перспективи повоєнної відбудови: виклики та можливості для сталого розвитку України. *Financial and credit activity problems of theory and practice*. 2023. Т. 3, № 50. С. 298–307. Website. URL: <https://doi.org/10.55643/fcaptp.3.50.2023.4091> (дата звернення: 09.04.2024).
2. Khatser M. Socio-economic challenges of Ukraine in the war and post-war period. *Management and entrepreneurship: trends of development*. 2022. Vol. 4, no. 22. P. 86–95. Website. URL: <https://doi.org/10.26661/2522-1566/2022-4/22-08> (date of access: 09.04.2024).
3. Rebuilding Ukraine: how will policy-makers shape the country after the war? *Economics Observatory*. Website. URL: <https://www.economicsobservatory.com/rebuilding-ukraine-how-will-policy-makers-shape-the-country-after-the-war> (date of access: 09.04.2024).
4. The Road to Recovery: Ukraine's Economic Challenges and Opportunities | Development Dispatch. *Center for Strategic and International Studies*. Website. URL: <https://www.csis.org/blogs/development-dispatch/road-recovery-ukraines-economic-challenges-and-opportunities> (date of access: 09.04.2024).

Language adviser: Suprun O.M., Senior Teacher of the Department of Foreign Languages, Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

PRODUCTION OF DUMPLINGS IN A WORKSHOP WITH A CAPACITY OF 1200 KG OF FINISHED PRODUCTS PER SHIFT

Byzova A.O., angelinabuzova1605@gmail.com
Dmytro Motornyj Tavria State Agrotechnological University

In our fast-paced age, the greatest is time. In this regard, convenience foods are gaining in popularity. If you don't have the energy and time to cook something, you can use convenience foods semi-finished products come to the rescue.

Semi-finished products are various food products that go on sale prepared for further culinary processing. Dumplings are the main type of frozen semi-finished product sold by almost every company that produces ready-to-eat meat products. The modern range of dumplings is very diverse. They all differ in terms of the composition of dough and filling ingredients, shape and size.

Dumplings are products made from egg dough made from wheat flour and filled with ground livestock or fish, mushrooms, seasonings and cooked in boiling water or brine. It is a popular dish in Ukraine, Russia, and Belarus. It is traditionally served and eaten with vinegar. However, it can also be eaten with oil, butter, sour cream, and various sauces. Sometimes they even take some of the boiling water in which the dumplings were cooked and add vinegar. DSTU 6028:2008 Frozen semi-finished products with meat in a dough shell. General technical conditions [1].

Every kitchen makes its own special minced meat for dumplings. Different types of meat are used for the filling: pork, beef, poultry, and fish. Dumplings are stuffed with potatoes and cabbage, even fruit. In this paper, pork and beef meat – the main ingredients of minced meat – and wheat flour – the main ingredient of dough – were chosen for the production of dumplings. The range of products planned for production in the frozen semi-finished products workshop.

Pork and beef were chosen as the main raw materials. Pork should fully meet the requirements of DSTU 7158:2010 Meat. Pork in carcasses and half carcasses. Technical specifications [2]. Pork used for making dumplings must be frozen to a temperature in the muscle thickness not exceeding minus 10 °C.

Beef must fully meet the requirements of DSTU 6030:2008 Meat. Beef and veal in carcasses, half-carcasses and quarters. Technical specifications[3]. Carcasses, half-carcasses and quarters of frozen and frozen beef must be free of ice and snow.

For the preparation of any minced meat in the manufacture of dumplings, onions are used. It must meet the requirements of DSTU 3234- 95 Fresh onions. Technical specifications [4].

Wheat flour is used to make dough. It is selected in accordance with the requirements of DSTU 46.004-99. Wheat flour. Technical specifications [5]. The taste should be consistent with the taste of wheat flour, without unnecessary flavours, not sour or bitter. The colour should be white, with a yellowish or greyish tint. The mass fraction of moisture should be less than 15%. The gluten content must be 20...30%. The ash content should be 0.45...1.25%. Flour must be free of mineral and metal impurities. Pest infestation is also not allowed.

The dough also requires chicken eggs. DSTU 5028:2008. Chicken eggs. Technical specifications [6]. Eggs for making dough must be of good quality and obtained in compliance with all veterinary and sanitary requirements. Their shells must be clean, free of blood, undamaged and without noticeable changes in their structure.

Salt is an important ingredient in dough making. It must meet the requirements of DSTU 3583-97 Salt for food. Technical specifications [7]. Salt should be white in colour, greyish, yellowish and pinkish shades are allowed, depending on the place of origin of the salt. For the preparation of dumpling dough, sugar is also used that meets the requirements of DSTU 4623-2006. White sugar. Technical specifications [8].

Description of technological process

Stage 1. Preparation of raw materials for production.

High-grade wheat flour and salt are sifted through a mesh sieve, sugar is added, and the chicken eggs are separated by separating the shells and thoroughly grinding the mixture. Fresh onions are

cleaned of plumage, rot, sprouted parts, washed in cold water and chopped on a grater (a grate with holes 2-3 mm in diameter).

Stage 2. Preparation of unleavened dough.

Dumpling dough can be prepared in batch and continuous mixers. Preparation of the dough in batch mixers. Sifted flour at a temperature of at least 16°C is weighed out, loaded into a mincemeat mixer, and the amount of moisture (water), salt and eggs prescribed by the norm are added. It is recommended to use water at a temperature of 32-35°C. Dumpling dough is prepared in minced meat mixers with screw blades of any system and any capacity, as well as in kneading machines. In batch mixers, the dough is kneaded for 25-30 minutes until a homogeneous, thick mass is obtained. The temperature of the finished dough should be 26-28°C.

Preparation of dough in continuous mixers. Flour is continuously fed into the mixer in certain doses. At the same time, water and brine are fed into the mixer trough in quantities specified in the recipes and depending on the moisture content of the initial components. The dough is kneaded in the mixer for about 10 minutes and then discharged as it enters the discharge opening.

After kneading, it is recommended that the dough prepared in continuous mixers be left to proof for 30-45 minutes. When the dough is proofed, the flour in the dough absorbs moisture more completely and the dough becomes more homogeneous and elastic, gains better plasticity when pressing dumplings and the edges of the dough shell are better connected to each other (stronger lock). The dumpling dough should be homogeneous, elastic, stick well together at the seams during stamping, not boil in water (the broth should be transparent after cooking the dumplings), and not stick to teeth and gums when cooked. Its humidity should be 38-40%.

Stage 3. Preparation of minced meat.

In a mixing bowl, mix all the minced meat ingredients (raw meat, onion, mélange, salt, water and spices) thoroughly for 4 minutes and 15 seconds. The full cycle of making minced meat in one batch takes 8.7 minutes. Meat and onions are ground in a meat grinder, salt, pepper, sugar, parsley, cold water are added and mixed thoroughly.

Stage 4. Formation of the semi-finished product.

Dumpling machines are used to form dumplings. The dumplings should have well sealed edges and a semicircle shape with a convex surface. The deformed dumplings formed as a result of removing the trays from the conveyor belt are used as raw materials for the preparation of minced meat for dumplings in an amount not exceeding 3%, using 50% meat and 50% dough.

As the frames are filled with trays of dumplings, they are sent to the freezers. It is not recommended to keep stamped dumplings in a room with a temperature above 0°C for more than 20 minutes. Freeze the dumplings in freezers at an air temperature of 18...23°C until the temperature inside the dumplings reaches no higher than -10°C.

The frozen dumplings are removed from the trays manually or with the help of special machines and sent for filleting, which is carried out on special filleting drums with a perforated surface. During the filleting process, the surface of the dumplings is made smoother, the edges of the dumplings are smoothed out, and flour and dumpling crumbs formed during removal from the trays are sifted out.

Stage 5. Freezing.

The formed dumplings are placed on freezer trays lined with cellophane and put into the freezer. The temperature in the freezer is minus 36°C. The dumplings should not touch each other to avoid blistering.

The main advantages of this method of freezing are minimal shrinkage of the product, preservation of high quality, attractive appearance, structure, speed of obtaining the final product, and ease of packaging.

Stage 6. Packaging and packing.

Frozen semi-finished products are packed in packs or bags of polyethylene or other film of 350, 500 g or non-standard net weight of 400, 700, 1000 g. They should not stick together and should be of the appropriate shape with carefully processed edges. Ready-made dumplings are considered semi-finished products, and therefore must meet all the requirements specified in DSTU 6028:2008. Semi-finished products with meat in a dough shell are frozen [9].

All types of natural semi-finished products are stored and sold at a temperature not exceeding 6°C. Dumplings should have a temperature in the thickness of the semi-finished product not exceeding -10°C before sale and can be stored at the enterprise for no more than one month at this temperature.

The last stage: waste disposal

A dumpling production facility produces a lot of waste that needs to be disposed of. A good option for disposal is to recycle the waste (if it is eligible) into another product. For example, bones are a waste product of meat raw materials and can be used to make bone broth. Pork fat in a melted state can be used to prepare some dishes. Onion waste can be used to produce compost, which can be used to fertilise the onions that are needed to make dumplings. Eggshells can also be used to produce compost. Waste from sieving bulk raw materials is to be disposed of.

“Production of dumplings in a workshop with a capacity of 1200 kg of finished products per shift” covered the chemical composition and nutritional value, standards and storage norms for raw and auxiliary materials. We have prepared a technological scheme for the production of dumplings. This scheme allows saving time, increasing productivity and production volumes of dumplings, due to the fact that almost all technological operations are automated with the help of special technical equipment. A product calculation of the main raw materials and auxiliary materials for the production of dumplings was carried out. The demand for the main raw materials is 368,72 for beef, 83,48 for semi-fat pork and 37,57 for fat pork.

The selection of supporting equipment was made based on the results of the product calculation of the amount of raw materials to be processed for individual operations of the technological process. The area of each machine and the shop as a whole was also determined. The workshop area is 6 of 6x6 building squares, i.e. 216 m².

References

1. ДСТУ 6028:2008 Напівфабрикати з м'ясом у тістовій оболонці заморожені. Загальні технічні умови. [Чинний від 2009-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України
2. ДСТУ 7158:2010 М'ясо. Свинина в тушах і півтушах. Технічні умови. [Чинний від 2011-07-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України
3. ДСТУ 6030:2008 М'ясо. Яловичина та телятина в тушах, півтушах і четвертинах. Технічні умови. [Чинний від 2009-04-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України
4. ДСТУ 3234-95 Цибуля ріпчаста свіжа. Технічні умови. [Чинний від 1996— 07— 01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України
5. ДСТУ 46.004-99 Борошно пшеничне. Технічні умови. [Чинний від 1999.08.15]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України
7. ДСТУ 5028:2008.
6. Яйця курячі харчові технічні умови. [Чинний від 2010-06- 01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України
7. ДСТУ 3583:2015 Сіль кухонна. Загальні технічні умови. [Чинний від 2017-07-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України
8. ДСТУ 4623-2006. Цукор білий. Технічні умови. [Чинний від 2007-07-01]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України
9. ДСТУ 6028:2008 Напівфабрикати з м'ясом у тістовій оболонці заморожені. [Чинний від 2008-05- 12]. Вид. офіц. Київ : Держспоживстандарт України

Scientific and Language advisor: Kryvonos I.A., Senior teacher, Foreign Languages Department, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

GEOSPATIAL TECHNOLOGY TRENDS AND INNOVATIONS FOR THE FUTURE OF GIS

Deryglazov D.H., deryglazov@gmail.com

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Today's life is unimaginable without the latest technologies, which, constantly changing and improving, make our existence more convenient and mobile. One such technology is GIS. GIS is a modern computer technology that allows you to combine a model image of the territory (electronic display of maps, diagrams, space and aerial images of the earth's surface) with tabular information (various statistical data, lists, economic indicators, etc.). This technology was first invented in the 1970s in the United States of America. It was developed for military use, but later became available for civilian use. It was actively used in such areas as: navigation, geodesy and land management, geological research, transport and logistics, ecology and nature management [1].

However, taking into account the fact that the development of technology does not stand still, we understand that GIS technologies will also continue to improve.

Among the key developments and trends in geospatial technology that will influence our course going forward are:

1. A Greater Focus on Astute Analysis

We are seeing an increase in the importance of data analysis in GIS. By combining machine learning, artificial intelligence, and intelligent algorithms, we can better understand geospatial data and produce more accurate outcomes while also encouraging creativity.

2. Big Data and IoT Integration [3]

More effective techniques for data gathering, processing, and analysis are needed due to the growth of data from IoT devices and big data. Real-time data tracking and analysis are made possible by integrating GIS with these technologies, opening up new possibilities for resource management and decision-making.

3. Spatial Visualization's Increasing Significance [2]

The need for spatial visualization is growing, particularly when it comes to augmented reality and 3D modeling. Users are able to comprehend space and its possible uses in design, tourism, and urban planning in a more realistic way as a result.

4. Advancement of Geospatial Computing via Cloud

In the realm of GIS, cloud technologies are gaining popularity. They improve the efficiency and accessibility of GIS for a variety of users by enabling the high availability and scalability storage and processing of massive volumes of geospatial data.

5. Blockchain Technology Is Adopted Gradually in GIS

Blockchain has the potential to be a key instrument in guaranteeing the accuracy and consistency of geographic data. It can give geospatial data an unchangeable history of changes that is recorded, increasing its dependability and trustworthiness for a range of uses.

To sum it all up, geographic information systems have a bright future ahead of them, full with breakthroughs and opportunities. Our profession is developing along a variety of directions, from clever analysis to the fusion of big data and blockchain technology. With the help of these technologies, we can solve today's problems more skillfully and build a more convenient, sustainable world for all.

References

1. Boost the value of digital twins with geospatial context: website. URL: <https://www.esri.com/en-us/home> (Last accessed 25.03.2024)
2. GIS and geospatial technologies: website. URL: <https://www.geographyrealm.com/> (Last accessed 01.04.2024)
3. Slind T. Look Ahead: AI, Location Intelligence and Efficiency: website. URL: <https://www.directionsmag.com/article/12775> (Last accessed 28.03.2024)

Language adviser: Lemeshchenko-Lagoda V.V., Senior Teacher of the Department of Foreign Languages, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

LAND-USE PLANNING FOR FUTURE REBUILDING OF UKRAINE

Drachov D.O., dan.drachov@gmail.com

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Ukraine seeks to overcome crises, including those caused by the war. Systematic planning of reconstruction and further development of the country provides a unique opportunity to rethink, redesign and modernize buildings and livelihood systems, to ensure a comprehensive transformation of territorial communities and regions.

The key development goals for the next decade are to accelerate the economic growth of regions and territorial communities based on the effective use of domestic potential, job creation, improved employment, accessibility of public service and services, which creates conditions for repatriation of migrants. Particular attention will be paid by the state to support potential growth centres that can spread their positive impact on the development of neighbouring territories and affect the development of the region as a whole, as well as support the development of areas with special development problems, which should help to reduce the level of inter- and intra-regional asymmetry in the development of territorial communities and improve the quality of human life regardless of place of residence [2].

Key principles of recovery and development

Rebuild better than before – the restoration and development of settlements will be based on best international practices using modern solutions and «green» technologies, which will make a significant transformational leap for communities and regions of Ukraine.

Openness and transparency – the state will continue to provide free access for all citizens of Ukraine and international partners to the plans and actions of public authorities at all stages of Ukraine's reconstruction and development.

European integration – fulfilling each task of the recovery plan will contribute to Ukraine's rapid rapprochement with fundamental European values and standards, and the eventual acquisition of membership in the European Union.

Sustainable development – the reconstruction and development of Ukraine will be ensured taking into account the global goals of sustainable development of the United Nations.

Energy independence – decarbonisation of buildings and livelihood systems by significantly increasing their energy efficiency and increasing the share of renewable energy sources in communities will allow Ukraine to completely abandon imports of fossil fuels (including natural gas of Russian origin).

Inclusiveness – creating an enabling environment for equal access to opportunities for all citizens, strengthening involvement in the development of all sections of the population, and equitable distribution of material and social benefits.

Civil protection – creation of a space aimed at ensuring maximum security for the population and sustainable functioning of economic entities in emergency situations, including military.

High-quality reconstruction of Ukrainian cities is impossible without meaningful and thoughtful planning. Today, planning systems function in most countries of the world and are characterized by certain features. In developed foreign countries, three types (forms) of land use planning are distinguished: spatial (territorial), urban, and landscape. With the help of spatial planning, issues of territorial development are resolved in conjunction with the main directions of economic growth, population migration, environmental protection requirements, and improvement of social infrastructure. Territorial planning is related to land use development planning and territorial zoning. Therefore, the entire territory of the state (national level), the territory of its regions and districts

(regional level), the territory of settlements (local level) is subject to planning. At each of the levels, specific tasks specific to it are solved [1].

The planning of new Ukrainian cities, which will be formed or restored on the site of destroyed settlements, requires compliance with environmental standards, first of all. In this vein, it is advisable to pay attention to the principles of organization of ecocities. Thus, the authors of the article published in *The Smart City Journal* highlight a number of advantages of the development of eco-cities:

- efficient land use,
- preservation and restoration of human-damaged wildlife habitats,
- effective transport management and energy efficiency,
- control of harmful emissions and environmental pollution, which automatically improves the quality of life.

Thus, urban planning should be based on people and their needs, and public spaces should be safe, accessible and comfortable for everyone, which is possible if such measures are followed.

In other words, urban planning and land use of the territory should focus on:

- sustainable mobility (compactness of cities, availability of efficient and ecological urban transport, developed road infrastructure);
- multifunctional planning (mixed land use);
- transition to green energy (solar panels, wind energy, renewable sources, minimization of dependence on minerals);
- creating green areas, increasing the number of recreational areas (complex greening of cities);
- development of water supply and drainage systems;
- creation of barrier-free spaces [3].

The future reconstruction of Ukraine as a whole depends on the number of investments from foreign funds, the country's own resources (human, financial, etc.), a well-thought-out infrastructural policy that will take into account all the criteria and factors of ensuring quality restoration, and in some places the creation of new cities. This means that already today we need changes in national legislation, implementation of European protocols and directives (ecocity) and gradual planning.

References

1. Lahotska E. Modern spatial planning in the countries of Europe and Ukraine. Materials of the 3rd All-Ukrainian Scientific and Practical Internet Conference «State and Prospects of Nature Management in Ukraine» May 21-25, 2018, Uzhgorod: Publishing House of UzhNU «Hoverla», 2018: website. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/21558> (Last accessed 03.04.2024)
2. Principles of green post-war reconstruction of Ukraine ecodia: website. URL: <https://ecoaction.org.ua/zelena-vidbudova-ua.html> (Last accessed 03.04.2024)
3. Svezhentseva I. War and infrastructure: the concept of ecocities for the reconstruction of the country: website. URL: <https://suspilne.media/273683-vijna-ta-infrastruktura-koncepcia-ekomist-dla-vidbudovi-kraini/> (Last accessed 03.04.2024)

Language adviser: Lemeshchenko-Lagoda V.V., Senior Teacher of the Department of Foreign Languages, Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

DIGITAL TRANSFORMATION OF THE GOVERNMENT SECTOR: TRENDS AND CHALLENGES

Honcharenko V.V., veragoncharenko2k17@gmail.com
Dmytro Motorny Tavria state Agrotechnological University

The digital age is transforming every aspect of our lives, and the government sector is no exception. From online citizen services to data-driven policy-making, governments around the world are embracing digital technologies to improve efficiency and better serve their citizens. However, this digital transformation also comes with its fair share of challenges.

One of the key trends in the digital transformation of the government sector is the move towards e-governance. This involves the use of digital technologies to provide government services to citizens, businesses, and other stakeholders. For example, citizens can now apply for passports, pay taxes, and access healthcare services online, saving time and effort. E-governance also enables governments to collect, analyze, and leverage vast amounts of data to make more informed decisions and deliver targeted services. For instance, data on traffic patterns can be used to optimize transportation systems, reducing congestion and improving air quality.

Another important trend is the adoption of emerging technologies such as artificial intelligence (AI) and blockchain. AI-powered chatbots, for instance, can handle routine queries from citizens, freeing up human resources for more complex tasks. Blockchain technology, on the other hand, offers the potential to enhance transparency and security in areas like voting and public procurement.

However, the digital transformation of the government sector is not without its challenges. One of the main obstacles is the digital divide, which refers to the gap between those who have access to digital technologies and those who do not. In many countries, certain segments of the population, particularly the elderly and those living in rural areas, still lack the necessary skills and infrastructure to fully participate in the digital society. Governments need to address this issue to ensure that no one is left behind.

Data privacy and cybersecurity are also major concerns in the digital era. As governments collect and store increasing amounts of personal data, there is a growing risk of data breaches and misuse. Governments must invest in robust cybersecurity measures and establish clear regulations to protect citizens' privacy rights.

Digital transformation is a transition to a new level of interaction between the state and the citizen, where qualitative indicators come to the forefront instead of quantitative ones, and where the priority is not only the speed and availability of their two-way communication, but also the observance of the rights, freedoms, and interests of the individual and the citizen, and, of course, the result for which the citizen turned to the respective authority. [1, p. 2]

Digital transformation has become an imperative for governments worldwide, as they seek to modernize their operations and deliver more efficient and citizen-centric services. This transformation involves the integration of digital technologies into all aspects of governmental functions, from service delivery to policymaking, with the overarching goal of enhancing governance effectiveness and responsiveness.

One of the key trends driving digital transformation in the government sector is the adoption of emerging technologies such as artificial intelligence, machine learning, big data analytics, cloud computing, and blockchain. These technologies offer unprecedented opportunities to streamline processes, automate routine tasks, improve decision-making, and enhance service delivery. For example, Artificial Intelligence-powered chatbots can provide citizens with instant support and information, while predictive analytics can help governments anticipate and address emerging issues more effectively.

Another significant trend is the emphasis on data-driven governance. Governments are increasingly leveraging data as a strategic asset to gain insights into citizen needs, preferences, and behaviors. By harnessing the power of data analytics, governments can better understand complex societal challenges, identify trends and patterns, and tailor policies and services accordingly.

Moreover, open data initiatives are promoting transparency and accountability by making government data accessible to the public, fostering innovation, and enabling collaboration between governments, businesses, and civil society.

However, along with the opportunities, digital transformation also presents various challenges for governments. One of the foremost challenges is ensuring cybersecurity and protecting sensitive government data from cyber threats and breaches. As governments digitize more services and processes, they become more vulnerable to cyberattacks, requiring robust cybersecurity measures, protocols, and investments.

Additionally, there are concerns related to digital inclusion and accessibility, as not all citizens have equal access to digital technologies and services. Bridging the digital divide and ensuring that no one is left behind in the digital era is crucial for inclusive and equitable governance.

Moreover, the rapid pace of technological change poses challenges in terms of skills development and workforce readiness. Governments need to invest in upskilling and reskilling their workforce to adapt to new digital tools and technologies and foster a culture of innovation and agility within their organizations.

Furthermore, digital transformation raises important ethical and regulatory considerations, particularly concerning privacy, data protection, algorithmic bias, and the ethical use of Artificial Intelligence. Governments must develop clear policies, regulations, and ethical frameworks to govern the responsible use of digital technologies and ensure that they serve the public interest while upholding fundamental rights and values.

The transition from public administration to public management (New Public Management, Good Governance) is particularly important today, emphasizing the wide application of innovative mechanisms, especially digital ones, to accelerate and ensure the democratic development of public management in Ukraine. [2, p. 2]

In conclusion, digital transformation holds tremendous promise for revolutionizing governance and public service delivery, but it also presents complex challenges that governments must navigate. By embracing digital innovation, fostering collaboration, addressing digital divides, and safeguarding ethical principles, governments can harness the full potential of digital technologies to build more responsive, inclusive, and effective governance systems.

References

1. Міхровська М. Цифрова трансформація та цифрове урядування в сучасному вимірі. *Збірник наукових праць ЛОГОС*. 2021. С. 138-139. <https://doi.org/10.36074/logos-19.03.2021.v1.46>.
2. Кобзев І. В., Косенко В. В., Мельников О. Ф. Цифрова трансформація публічного управління. *Research and Innovation: Conference proceedings*. Yunona Publishing, New York, USA, 2021. С. 145-152.
3. Сурай І. Г. Цифрова трансформація публічного управління: семантичний аналіз поняття. *Derzhavne upravlinnya udoskonalennya ta rozvytok*. 2024. № 1. URL: <https://doi.org/10.32702/2307-2156.2024.1.2> (дата звернення: 01.04.2024).

Language adviser: Suprun O.M., Senior Teacher of the Department of Foreign Languages, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

THE TRENDS OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT OF UKRAINE, THE WAR IMPACT AND RECOVERY PROSPECTS

Karmazin D.Ie., karmazind2018@gmail.com

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Ukraine has enormous potential for the development of agriculture. This is primarily due to favorable natural conditions for agriculture: fertile soil and a very favorable climate over a significant part of the country's territory. Ukraine's agriculture is a promising sector and one of the leaders in exporting agricultural products globally. Additionally, agriculture serves as a driving force for the country's economic development and ensures the well-being of the population.

The agricultural sector, like all other sectors of the economy, does not miss the introduction of modern trends and technologies. Considering the fact that the agro sphere (especially Ukrainian) is a rather conservative sphere, it perceives changes very slowly. Nevertheless, we don't lag behind global trends.

Ukraine is now on the path to the introduction of European standards for the maintenance of domestic animals and birds. The new standards address many factors in animal husbandry: in fact, animal and poultry keeping conditions on farms, the use of veterinary drugs and appropriate care, and finally, humane slaughter.

Agriculture is a strategically important sector of the Ukrainian national economy, providing the country with food independence and offering a significant portion of the rural population employment, which is equally crucial. However, the economic opportunities of Ukraine's agricultural sector are not fully utilized. Agriculture provides more than 50% of the population's consumption fund and is one of the leaders in the economy's commodity structure of exports, holding the second position.

Ukraine has the largest area of agricultural land in Europe, with approximately 41 million hectares of land, of which 32.5 million hectares are used for cultivating crops. Fertile soils and a moderate climate provide Ukrainian producers with strong competitive advantages. Currently, Ukraine is a global leader in the export market for sunflower oil and barley. In recent years, the country produces around 40-50 million tons of grain annually and has regained its status as the largest grain supplier in world markets.

Ukrainian agroholdings demonstrate higher efficiency compared to global industry leaders, thanks to low production costs (cheap labor and low land lease rates). On the other hand, fertile soils allow achieving relatively high crop yields.

In recent years, clusters have been emerging in Ukraine, playing a crucial role in the development of agriculture. One such cluster is being established in the Lviv region.

A cluster is a voluntary association of enterprises engaged in the production, processing, and sale of agricultural products and machinery. Clusters are generally formed based on industry and territorial characteristics. The enterprises closely collaborate with research institutions and local authorities to enhance the competitiveness of their products and contribute to the economic growth of the region.

The cluster composition includes: primary production; suppliers of specialized equipment, raw materials, services, and technologies; universities, standardization centers, trade associations providing specialized training, research, and technical support; and local government authorities and representatives of state authorities in the region. Attention should also be paid to the development of small farms, addressing issues such as lagging behind in the adoption of innovative agricultural technologies and the unavailability of new technologies and equipment due to their high cost.

Small farms are an integral part of Ukraine's domestic agro-industrial complex and play a significant role in ensuring food security. A substantial portion (52.2%) of the country's agricultural production comes from small farms. The majority of income for small farms (93%) is derived from the sale of crop production. Currently, financial support for agriculture is mainly carried out through programs aimed at increasing production efficiency and ensuring profitability for agricultural producers.

The government has developed a program focused on the development of agriculture in Ukraine.

The strategy proposes an approach that will enhance the competitiveness of agricultural enterprises and increase exports while simultaneously aiming to ensure the equitable distribution of existing benefits, particularly by promoting the development of rural areas and improving the quality of life in the poorest regions. Funds are allocated to support small and medium-sized businesses, farms, and cooperatives.

The first major problem for small enterprises and farms is access to land, as there is currently no legislation regulating the land market. In fact, there is only a moratorium on land sales and a «black» land market.

The second major challenge for small farms is access to finance, as banks are reluctant to lend to small businesses. This is not only a problem in Ukraine but also a challenge faced by small farms in many countries. Another significant issue in agriculture is the imperfect legal framework hindering the successful development and functioning of the agrarian sector in Ukraine. Therefore, it is necessary to review and formulate a legal framework that protects the interests of agricultural producers.

The new system significantly reduces support for livestock and pig farmers, while support for poultry meat producers is likely to be reduced to a lesser extent. Support for grain and oilseed crops was abolished, but these losses were partially compensated through more effective VAT export refunds for these crops. The elimination of subsidies is expected to slow down the growth of this sector in the long term. The new system provides less support for overall agricultural production. It is crucial to note the factors hindering agricultural development, such as underdeveloped infrastructure, unstable political and economic situations, worn-out machinery, volatile fuel prices, imperfect legislative frameworks, outdated production technology, non-compliance with crop rotation, and cultivation of crops that deplete the soil and degrade soil quality.

The pro-ecological trend touches many sectors of the economy and is one of the most powerful in the world today. It can be argued that climate change is affecting agriculture in the same way as agriculture is affecting the climate.

According to the All-Ukrainian Environmental League, the agro-sector is at the same level with industry in terms of environmental impact: the contribution of agro to environmental pollution is on average 35-40% (land resources – over 50%, reservoirs – 40-45%, groundwater – up to 30%).

The main problems are forest destruction, overgrazing, desertification, excess mineral fertilizers, and pesticides. It is known that cultivated plants absorb only about 40% of all used fertilizers. Rains wash away from the soil most of the liquids and they pollute ponds and groundwater. In addition, pests adapt very quickly to pesticides and in future farmers will need to increase the amount of the used fertilizers.

Considering all these problems, investing in greening production processes, using renewable energy sources, conserving our country's resources and, where possible, reducing waste – is no longer the whim of individuals, but the norm in most developed countries.

Ukraine agriculture was greatly affected by the war. In 2022-2023 factors limiting or stopping agricultural production included damage to productive equipment and infrastructure (reported by 5 percent of household surveyed), an increase in domestic production costs by an average of 25 percent, limited access to financial services necessary to obtain inputs, and contamination of land. In March 2023, the World Bank, Kyiv School of Economics, European Union, and United Nations estimated that the war had resulted in a total of \$40.2 billion in aggregate losses and damages to Ukraine's agriculture sector. The World Bank and partners estimated damage to the irrigation sector at a further \$380.5 million.

The war has also substantially limited the ability of Ukrainian farmers to grow and ship their crops. The same source estimates the war has imposed an additional \$36.2 billion in indirect costs to agriculture, mainly in the form of foregone production and higher logistics costs for continuing agricultural exports.

As for environmental impact of war, land and resource use displaced people from their lands

and homes. Military activity uses solvents, fuels and other toxic chemicals which can leach toxins into the environment that remain there for decades and even centuries. Furthermore, heavy military vehicles cause damage to soil and infrastructure.

The total estimated reconstruction and recovery needs of Ukraine exceed USD 411 billion. The financing needs for agriculture account for at least 7% of this amount. At the same time, it should be understood that the war is ongoing and support will not stop destroying and looting Ukraine's production infrastructure. Nor will the hostilities and related restrictions stop, which will cause even more damage. It is clear that damages and losses will continue to accumulate before long-term reconstruction, rather than emergency repairs can begin.

Based on current estimates of damage and loss and the post-disaster needs assessment methodology, the KSE Agricultural Centre predicts that Ukrainian agriculture will need at least USD 23.5 billion for reconstruction and recovery. This estimate includes USD 7 billion for reconstruction and USD 16.5 billion for recovery.

The recovery and reconstruction needs of the Ukrainian agricultural sector can be divided into the following basic categories:

- reconstruction of agricultural production, which includes the replacement and repair of destroyed and damaged assets (e.g., replacement and repair of storage facilities, replanting of perennial crops, replenishment of livestock herds, etc);
- restoration of agricultural production, which also includes providing Ukrainian agricultural producers with resources, public services and preferences that will allow them to resume production;
- support of agricultural production, which should not only aim at returning it to its pre-war state, but also at improving production processes, introducing new technologies and new standards to increase production efficiency and product compatibility with global markets.
- development of regional administrative capacity in Ukraine to implement the Integrated Management and Control System. Such a system is necessary for the implementation and control of various forms of farm support (e.g., control over the observance of sufficient crop diversification, which is a condition for receiving per hectare support payments).

Overall, the prospect of EU accession is expected to facilitate reconstruction and recovery, creating more attractive conditions for foreign investment in Ukraine. However, it should be borne in mind that the reforms and commitments associated with this prospect will potentially limit the options for Ukraine's traditional agricultural policy in terms of its compatibility with EU accession.

The main strategic directions for the development of agriculture in Ukraine should include improving the legislative framework for stable agricultural development, producing organic. In our country, technological innovations are not popular due to lack of funds, and many agribusinesses, unfortunately, still almost don't care about the environment.

References

1. Humanely treatment of farm animals and conscious consumption: website. URL: <https://mizez.com/en/spetsproekt/trendi-rozvitku-slaskogo-gospodarstva-v-ukran-ta-sv> (Last accessed 12.03.24)
2. Bondarenko V., Drypka K. Modern trends and problems of agricultural development in Ukraine: website. URL: [https://ird.gov.ua/sep/sep20183\(131\)/sep20183\(131\)_060_BondarenkoV,DrypkaK.pdf](https://ird.gov.ua/sep/sep20183(131)/sep20183(131)_060_BondarenkoV,DrypkaK.pdf) (Last accessed 18.03.24)
3. Ukraine's agricultural sector: the war impact and recovery prospects: website. URL: <https://dlf.ua/en/ukraine-s-agricultural-sector-the-war-impact-and-recovery-prospects/> (Last accessed 23.03.24)

Scientific adviser: Zhukova T.V., Senior Lecturer, Foreign Languages Department, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University.

THE LACK OF NATIONALISTIC PROPAGANDA IN UKRAINE DURING THE WAR FROM 2022-2024

Kryvonos I.O., ivan.a.krivonos@gmail.com

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Since the beginning of Russia's full-scale war against Ukraine, the term "propaganda" has been used more and more often. With the advent of the Internet, propaganda has changed, and therefore René Hobbes identified four more principles: it activates strong emotions; simplifies information to a minimum; appeals to the fears, hopes, and dreams of the target audience; and attacks the opponent [1].

Exploring the lack of nationalistic propaganda in Ukraine during the war from 2022-2024 could be approached from various angles. Some points you could consider here. The historical context includes the periods of heightened nationalistic fervor and its implications for the country's identity. Ukraine's history with nationalism is deeply intertwined with its struggle for independence and identity. Dating back centuries, Ukrainian nationalism has fluctuated in response to external influences and internal dynamics. Ukrainian nationalism has ancient roots, with the emergence of the Ukrainian Cossacks in the 16th century as a symbol of resistance against foreign rule, particularly against Polish and Russian dominance. The 19th century awakening is the period of nationalistic movements rising aiming for autonomy or independence from the Russian and Austro-Hungarian Empires. Ukrainian nationalism faced suppression during Soviet rule, particularly under Stalin's policies of Russification and brutal crackdowns on dissent. However, resistance persisted underground, and nationalism experienced resurgence during periods of relative openness, such as the Khrushchev Thaw and the glasnost and perestroika era under Gorbachev. The collapse of the Soviet Union in 1991 granted Ukraine independence, leading to a surge in nationalist sentiment as the country sought to assert its identity on the world stage. This period saw the adoption of Ukrainian as the official language, the promotion of national symbols, and efforts to reclaim historical narratives suppressed under Soviet rule. Ukraine's post-independence period has been marked by ongoing struggles between various nationalist factions, along with tensions between Ukrainian and Russian identities, particularly evident in regions like Crimea and Eastern Ukraine. These tensions culminated in the Euromaidan protests of 2013-2014, which led to the ousting of pro-Russian President Yanukovich and heightened geopolitical tensions with Russia. Today, Ukrainian nationalism remains a potent force, shaping debates over language policy, historical memory, and Ukraine's geopolitical orientation. It plays a crucial role in defining the country's identity as it navigates its path forward, balancing aspirations for European integration with historical ties to its neighbors and regional complexities. Throughout its history, Ukrainian nationalism has been both a unifying force and a source of division, reflecting the complex interplay of cultural, political, and historical factors in shaping Ukraine's identity and trajectory as a nation.

Andriy Yakovenko argues that the contemporary notion of a Ukrainian nation represents a mix of a preserved distinctive ethnic group identity, with some attachment to territory controlled by an ethnic group, and a modern political entity produced by structural change under a particular discourse of domination, the project of elites and a bounded community of exclusion and opposition at the same time. The role of a distinctive Ukrainian ethnic which most Ukrainian nationalists would argue has ancient historical roots has proved insignificant to modern nation building [2].

During the war period, societal attitudes towards nationalism in Ukraine underwent significant evolution influenced by various factors, including generational differences, regional variations, and the influence of cultural institutions.

Overall, societal attitudes towards nationalism in Ukraine during the war period reflected a complex interplay of historical legacies, contemporary geopolitical realities, and individual experiences, with generational, regional, and institutional factors shaping perspectives on identity and nationhood.

Assessing the implications of the lack of nationalistic propaganda on the conduct and outcome

of the war in Ukraine requires considering its impact on morale, unity among Ukrainians, and the perception of the conflict domestically and internationally.

Nationalistic propaganda can play a significant role in boosting morale among troops and civilians by instilling a sense of purpose, pride, and unity in defending the nation. Without such propaganda, morale may suffer, particularly if individuals feel disconnected from the broader cause or lack a strong sense of national identity. However, the absence of nationalistic propaganda doesn't necessarily equate to low morale. Other factors, such as effective leadership, clear objectives, and tangible support for troops, can also bolster morale during wartime.

Nationalistic propaganda often seeks to foster unity among diverse segments of society by emphasizing common goals and enemies. In the absence of such propaganda, divisions based on regional, linguistic, or ethnic differences may become more pronounced, potentially undermining efforts to mobilize a unified front against the aggressor. Nevertheless, the war in Ukraine has witnessed grassroots movements and civil society initiatives promoting unity and solidarity across different demographics, demonstrating that unity can be fostered through shared experiences and common values, even without overt nationalist messaging.

Moreover we continue to read about Russian propaganda even in United Nations meetings.

Thus, the Security Council heard in March the 14th 2023 dissenting assertions from three briefers – two calling attention to Russophobia in Ukraine and one countering that claim as a colonial endeavour to justify war crimes – in a meeting requested by the Russian Federation, as delegates weighed in with their own prescriptions.

As the floor opened for discussion, the representative of the Russian Federation said that his country convened today's meeting to underscore the threat of Ukraine's Russophobia to international peace and security. What is happening now – from language bans to book burnings – is linguistic inquisition and obscurantism for which innocent people are suffering and dying. A long-term and sustainable peace in Europe cannot be built on Russophobia, he underlined, emphasizing that no condemnation of Moscow's special military operation by the West can explain the Russophobia in those countries.

Challenging this assertion, Ukraine's representative stressed that the mass graves in Bucha, Mariupol, Iuzium and other places have demonstrated the power of Moscow's war propaganda in dehumanizing Ukrainians. This is a real hatred that has been deliberately fuelled for decades; directed against Ukraine; and resulted in war crimes, crimes against humanity and the breaking of that country's sovereignty. In that regard, a future tribunal must establish accountability for all those who issued criminal orders and those who implemented and whitewashed them, he insisted [3].

In conclusion, while nationalistic propaganda can influence morale, unity, and perceptions during wartime, its absence in Ukraine has not necessarily been detrimental to the conduct and outcome of the conflict. Other factors, such as grassroots solidarity, effective leadership, and international diplomacy, have played significant roles in shaping the course of the war and Ukraine's stance in the global arena.

References

1. Мележик Т. Що таке пропаганда: її вплив на людей та як вона працює в умовах війни: веб-сайт. URL: <https://tsn.ua/ato/scho-take-propaganda-yiyi-vpliv-na-lyudey-ta-yak-vona-pracyuye-v-umovah-viyni-2068972.html> (Last accessed: 27.03.2024).

2. Yakovenko A. UKRAINE'S SEARCH FOR ITS PLACE IN EUROPE: THE EAST OR THE WEST?: веб-сайт. URL: <https://apps.dtic.mil/sti/tr/pdf/ADA467712.pdf> (Last accessed: 26.03.2024).

3. 'Russophobia' Term Used to Justify Moscow's War Crimes in Ukraine, Historian Tells Security Council Other Briefers Declare Russian Language Gradually Being Destroyed: веб-сайт. URL: <https://press.un.org/en/2023/sc15226.doc.htm> (Last accessed: 27.03.2024).

Scientific and Language advisor: Kryvonos I.A., Senior teacher, Foreign Languages Department, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

THE WAR IN UKRAINE: IS ENERGY POVERTY THE NEW PANDEMIC?

Lopatskiy M.I., ml869207@gmail.com

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Generally speaking, energy poverty happens when households or individuals are unable to adequately keep their homes warm or meet their basic energy needs at a reasonable cost. It is recognised that energy poverty has serious effects on the physical and mental health of the elderly and children in particular [1].

In recent years, the public awareness of this issue has increased in Europe. It has become a political priority since the 2018-19 approval of the Clean Energy for all Europeans Package (CEP) that addresses matters related to energy poverty such as energy efficiency or energy security. However, according to recent reports from the European Commission and despite the recognition of affordability as one of the pillars of the sustainable energy transition, approximately 34 million Europeans can be considered as energy poor. And the number may increase further in the near future.

It is commonly assumed that the risk of a household winding up in energy poverty is linked to three aspects: low disposable income, high energy expenditure and poor home energy efficiency. Currently, household income levels in Europe are still recovering from the COVID-19 pandemic. However, this problem is quickly becoming overshadowed by a longer-term one: high energy prices.

Electricity and gas prices have been spiralling since last autumn. Among other causes, soaring prices have been attributed to low gas storage levels, gas supply bottlenecks, and lack of wind to generate electricity. This last point has served to feed worries about a future energy system heavily reliant on variable renewable energy sources and not capable of storing large amounts of electricity for long periods. Moreover, the current developments in Ukraine and the international sanctions imposed on Russia, with the possibility of a future ban on Russian oil and gas, imply that energy prices are likely to continue skyrocketing.

Very recently, on 7th March, the price of natural gas in Europe reached a historical maximum of €345 per megawatt-hour. As a consequence, energy bills in the UK could exceed £3,000. According to the End Fuel Poverty Coalition, this would mean that 8.5 million British households would be at risk of energy poverty. It is extremely likely that other European countries would suffer the exact same problem.

Amid about long-term security of supply, stronger bets on Liquefied Natural Gas (LNG), storage and regasification plants as well as nuclear power are beginning to gain ground as alternatives. However, the implementation of some of these strategies may put the achievement of the decarbonisation goals of the green transition at risk. What remains clear is that it is becoming increasingly difficult to reconcile the three competing EU energy objectives: security of supply, environmental sustainability, and affordability. This latter goal is directly related to energy poverty.

In the article “Alleviating energy poverty in Europe: Front-runners and laggards” [2], researchers propose a new approach to the analysis of energy poverty in the shape of a model that will allow for the estimation and explaining of the maximum potential reduction in energy poverty a country can achieve. This approach also enables a better understanding and a quantification of the significance of factors that can facilitate or hinder the achievement of this potential. Using this model, energy poverty in 30 European countries during the period, 2005-2018 is analysed.

The results show that countries with higher economic development and more egalitarian economies have a lower incidence of energy poverty, while higher energy prices exacerbate the problem. In fact, it is also found that, on average, an increase of 1% in energy prices boosts a country's level of energy poverty by 0.27%. And while this number cannot be directly applied to extrapolate the potential impact of a certain price increase at a specific point in time, it is perfectly suitable as a warning sign of the dangers in the current context of rising energy prices.

To conclude, and on a positive note, it is shown that there have been increases in the efficiency of dealing with energy poverty, and this has been a steady and general trend in almost all the countries analysed. More importantly, it is also found that social protection aids to households and individuals

have had a significant effect on reducing energy poverty. These social protection aids have been in the form of benefits to those affected by issues such as disability, sickness/healthcare or social exclusion. Finally, energy efficiency improvements, measured in terms of energy intensity, have also helped to reduce energy poverty. Looking beyond energy prices, these results seem to call for actions aimed at improving energy efficiency and the financial conditions of vulnerable groups in order to address the severity of the energy poverty issue in the times to come.

To prevent and reduce energy poverty and increase energy security across the country, programs and policies should address the main drivers of energy poverty, factors such as dwelling conditions and their energy efficiency, lower incomes, and the energy costs borne by ratepayers and end-users. Besides, access to energy resources, or lack thereof, affects human health, access to education, socioeconomic status, gender equality, global partnerships, and the environment.

References

1. Llorca M., Rodriguez-Alvarez A., Jamasb, T. Objective vs. Subjective fuel poverty and self-assessed health. *Energy Economics*. 2020. 87. 104736.
2. Rodriguez-Alvarez A., Llorca M., Jamasb, T. Alleviating energy poverty in Europe: Front-runners and laggards. *Energy Economics*. 2021. 103. 105575.
3. The War in Ukraine: Is energy poverty the new pandemic? website. URL: <https://www.cbs.dk/en/cbs-agenda/areas/news/the-war-in-ukraine-is-energy-poverty-the-new-pandemic> (Last accessed 21.03.23)

Scientific adviser: Zhukova T.V., Senior Lecturer, Foreign Languages Department, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

MODERN TENDENCIES OF AGRICULTURAL DEVELOPMENT IN UKRAINE

Osaulenko V.I., osaulenkovalera22@gmail.com
Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Agriculture has long been a cornerstone of Ukraine's economy, and in recent years, the sector has undergone significant transformations. The adoption of modern technologies, sustainability initiatives, rural tourism development, agro-innovations, and effective resource management are key trends shaping the contemporary landscape of Ukrainian agriculture.

One of the defining trends is the digital transformation of agriculture. Ukraine has embraced technologies such as the Internet of Things (IoT) and sensor systems to monitor and manage various aspects of farming. Data analytics and big data tools play a pivotal role, enabling farmers to make informed decisions in crop management, resource allocation, and supply chain optimization. Smart devices and automation, a part of precision farming, have enhanced efficiency and productivity, marking a significant shift towards more tech-savvy farming practices.

In response to the global demand for healthier and eco-friendly products, Ukrainian agriculture is witnessing a surge in environmentally sustainable production. Organic farming practices are gaining prominence, with a reduced reliance on chemical fertilizers and pesticides. The integration of eco-friendly technologies, including precision agriculture, aims to optimize resource utilization, minimize waste, and contribute to a more sustainable and resilient agricultural sector.

Given the challenges posed by climate change, effective resource management has become a priority. Ukraine is implementing advanced irrigation systems that adapt to changing climate conditions. Precision agriculture techniques are optimizing the use of water, fertilizers, and other resources, ensuring a more sustainable and resource-efficient farming approach. Emphasis on soil conservation methods is also crucial to maintain soil health and prevent degradation.

Despite the positive trends, Ukrainian agriculture faces challenges such as land fragmentation, infrastructure limitations, and market access issues. However, these challenges also present opportunities for targeted investments, policy reforms, and international collaborations to overcome hurdles and further propel the sector forward.

The most significant drop in the estimated 2022 harvest is for the barley (estimated 38.8% fall in the 2022 harvest, compared to the baseline), wheat (33.3%), and sunflower (30.9%) since a substantial share of these crops is produced in the areas directly affected by the war. Compared to the baseline scenario, a relatively less pronounced decrease in the 2022 harvest is expected for corn, i.e., 18.3%. This is mainly because the corn belt of Ukraine is located in the center of the country, – above the occupied South and below the liberated North of Ukraine.

Ukrainian grain and oilseeds crop sector losses could exceed \$3.2 billion in 2023 due to the high cost of logistics as well as fuel and 22uport22tio price hikes, which threaten to reduce sown areas in the next and coming years.

Ukraine is one of the leading global producers and exporters of food and its agrarian sector has been traditionally profitable. Ukrainian authorities and farmers did not report financial results in 2022.

Before the Russian invasion, Ukraine shipped the bulk of its exports through deep-water ports in the Black Sea, which have been fully or partially blocked since February 2022.

Limited export opportunities, now centred on the small ports of the Danube River and the railway to Eastern Europe, have multiplied the logistics component and consequently reduced the price traders can offer farmers.

The port closures have also led to a sharp rise in the price of imported fuel, seeds, fertilizers and spare parts for agricultural machinery.

The Agrarian Council, Ukraine's largest agribusiness group, said the cost of wheat production in 2023 was about \$146 a metric ton, with an average selling price of \$102. Farmers spend \$149 to grow maize and they can sell it for \$94.

Producers said the large losses have already led to reduced plantings for the 2024 crop.

Farmers unions declined to forecast the area to be sown for the 2024 wheat harvest, while the

Ukrainian agriculture ministry is still keeping its winter wheat sowing forecast at around 4.4 million hectares.

Not only financial difficulties, but also the unfavourable weather may significantly reduce the sowing area this autumn. Ukraine is a traditional grower of winter wheat, barley and rapeseed.

State weather forecasters said this week that prolonged absence of rain across most Ukrainian regions had created unfavourable conditions both for the ongoing sowing of winter crops and for the plants already sown.

They said the worst situation in terms of soil moisture was in the Odesa, Kherson, Mykolaiv, Kirovohrad, Vinnytsia, Cherkasy, Kharkiv regions where up to 20 cm of upper soil layers were completely dry.

Farmers have sown 3.02 million hectares of winter wheat as of Oct. 16, 2023 compared with 2.5 million hectares at the same date a year ago, agriculture ministry data showed.

On the positive side, Ukraine has witnessed advancements in farming techniques, increased crop yields, and the integration of modern technologies. However, certain challenges persist and influence the trajectory of the agricultural sector.

Weather dependency remains a concern, with unpredictable climatic conditions impacting crop yields. Climate change adds an extra layer of uncertainty, necessitating adaptive strategies for farmers.

Infrastructure challenges, particularly in rural areas, impede progress. Poor road conditions and inadequate storage facilities contribute to post-harvest losses and hinder the adoption of cutting-edge technologies.

Environmental concerns arise from intensive agricultural practices, leading to soil degradation, water pollution, and biodiversity loss. Striking a balance between productivity and environmental sustainability is crucial.

Market risks and price volatility expose farmers to financial uncertainties. Fluctuations in global commodity prices and reliance on specific crops or markets create vulnerabilities.

Labor shortages in the agricultural workforce, coupled with limited access to finance for small and medium-sized farmers, present additional challenges.

In conclusion, the modernization of Ukrainian agriculture holds promise for growth and sustainability, but it requires comprehensive strategies to address these challenges. Efforts by stakeholders, including the government and the private sector, are crucial for building a resilient and adaptive agricultural sector that can navigate the complexities of the contemporary landscape. The road ahead involves not only technological innovation but also policy reforms and community engagement to ensure the long-term viability of Ukrainian agriculture.

References

1. Ukraine's grain sector losses could top \$3.2 bln in 2023 due to war: website. URL: <https://www.reuters.com/markets/commodities/ukraines-grain-sector-losses-could-top-32-bln-2023-due-war-2023-10-19/> (Last accessed 18.03.23)
2. Agricultural War Damages Review Ukraine: website. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2022/11/Losses_report_issue2.pdf (Last accessed 21.03.23)

Scientific adviser: Zhukova T.V., Senior Lecturer, Foreign Languages Department, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

DEVELOPMENT AND INNOVATION IN THE FIELD OF SOLAR GREENHOUSES

Plakhotnyk I.G., ivankaymni4ka@gmail.com
Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

The beginnings of using solar greenhouses can be traced back to ancient times when people used natural solar heat to create favorable conditions for plant growth. One of the first known examples of using solar greenhouses is the use of large glass or transparent structures to protect plants from negative weather conditions and ensure optimal temperature and humidity for their growth.

Some of the earliest known solar greenhouses can be found in ancient Rome, where transparent materials such as glass or windows with minimal pollution were used to create greenhouse conditions for growing plants. In the Middle Ages, similar methods were used in Europe, as well as in Asia, to store heat and promote plant growth.

However, modern solar greenhouses used for commercial agriculture and horticulture only began to develop actively in the second half of the 20th century, when new materials and technologies were available to improve their efficiency and productivity.

The principle of operation of solar greenhouses is based on the use of solar energy to create optimal conditions for plant growth. The main components of the principle of action are: Solar radiation, heat absorption, heat preservation, creating a thermal effect, climate regulation.

Solar greenhouses can be classified according to different characteristics, such as design, materials, functionality. Here are some types of solar greenhouses and their features:

With glass panels:

- Construction of durable glass or polycarbonate.
- High transparency for better penetration of solar radiation.
- Good thermal insulation, which allows you to store heat inside the greenhouse.

With polyethylene film:

- The best alternative to glass greenhouses.
- They keep the heat well, but can be less resistant to lesions.
- Provide good light diffusion which allows you to evenly illuminate the area of the greenhouse.

Greenhouses with walls-accumulators of heat:

- Have additional massive walls or floor that keep the heat at night.
- Well suited for growing plants in cold climates or in transition seasons.

Air greenhouses:

- They have a well-ventilated design with the possibility of ventilation.
- Allow better temperature and humidity control inside the greenhouse.

Solar greenhouses with automatic climate control:

- Equipped with modern automation systems that control temperature, humidity, lighting and watering.
- Provide optimal conditions for plant growth and increase the efficiency of cultivation.

Solar greenhouses have a number of environmental and economic benefits that make them attractive for use in agriculture and gardening:

Environmental benefits:

- Energy efficiency: using solar greenhouses can reduce energy consumption for heating and lighting.
- No emissions: Solar greenhouses do not emit harmful substances into the atmosphere, which makes them more environmentally friendly compared to traditional fuel-based greenhouses.
- Water conservation: Some solar greenhouses have systems for collecting and using precipitation, which allows you to effectively use water for watering plants.

Economic advantages:

- Cost reduction: Using solar greenhouses can reduce energy, water and fertilizer costs, which makes growing products more cost-effective.

- Increase in yield: Optimal conditions in solar greenhouses contribute to increased yield and improved product quality, which can lead to increased profits for farmers and gardeners.

- Durability: Modern solar greenhouses are made of durable and durable materials, which ensures their long service life and savings on repair and replacement.

Prospects for the development of solar greenhouses include the development of new technologies and scientific discoveries aimed at improving the efficiency and reducing the cost of these facilities. Some of the key trends and opportunities in this area include:

- The use of new materials: The development of new materials for glass panels or films used in solar greenhouses can increase their durability and thermal insulation.

- Improvement of ventilation and heating systems: The development of efficient ventilation and heating systems that use renewable energy sources such as solar panels or geothermal energy can provide stable conditions inside greenhouses at any time of the year.

- Hybrid systems: The development of hybrid systems that combine solar energy with other energy sources, such as wind or biogas, can provide stable and efficient power for solar greenhouses under any conditions.

- Design improvements: Developing new designs for solar greenhouses that allow better solar radiation and provide optimal conditions for plant growth can improve their efficiency and appeal for farmers and gardeners.

These technological trends and opportunities to improve solar greenhouse designs can significantly improve their efficiency and help ensure sustainable and productive plant cultivation in the future.

The benefits of using solar greenhouses include saving energy and fertilizer costs, increasing yields and improving product quality, as well as saving water and reducing emissions of harmful substances into the atmosphere. In addition, solar greenhouses help to reduce the impact on the environment and contribute to the sustainable development of agriculture and gardening.

Regarding the prospects of using solar greenhouses, we can expect further development of technologies and improvement of structures, which will increase their efficiency and reduce the cost. The introduction of new materials, automation systems and the use of hybrid systems can significantly improve the growing conditions of plants in solar greenhouses and make them even more competitive in the agricultural and horticulture market.

Thus, solar greenhouses are a promising and effective solution for sustainable and productive growing of plants, which makes them an important element of modern agriculture and gardening.

References

1. Greenhouse with solar panels: innovative solutions for efficient plant cultivation: website. URL: <https://energoseti.com.ua/uk/teplytsia-na-soniachnykh-batareiakh-innovatsijni-rishennia-dlia-efektyvnoho-vyroshchuvannia-roslyn/> (Last accessed 18.03.24)

2. Development of greenhouse farming in Ukraine: opportunities and risks for investors: website. URL: https://uk.business-for-sale.com.ua/news/show_31032023_teplichnoe_hozyaystvo_v_ukraine_kak_investicionnyy_proekt.html (Last accessed 20.03.24)

3. A look into the history of understanding the Solar System and the beginning of using solar energy: website. URL: <http://energetika.in.ua/ua/books/19-entsiklopediya/vid-vognyu-ta-vodi-do-elektriki/chastyna1/rozdil-5-pochatok-vikoristannya-sonyachnoji-energiji-ta-jiji-potentsial/20-5-1-poglyad-v-istoriyu-piznannya-sonyachnoji-sistemi-i-pochatok-vikoristannya-sonyachnoji-energiji> (Last accessed 23.03.24)

Scientific adviser: Zhukova T.V., Senior Lecturer, Foreign Languages Department, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University.

THE CHALLENGES THE UKRAINIAN ENERGY SYSTEM

Polizov P.D., pavelpolizov@gmail.com

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Nowadays, our primary goal is to survive and be ready for reconstruction in the future. It is important to concentrate on building an entirely new structure of the Ukrainian post-war energy system rather than trying to rebuild the destroyed one unsystematically. This is a unique case in modern history, and we should turn it to our advantage.

The main difficulty we are dealing with is the lack of a clear understanding and proper assessment of the destruction and damages that will be caused as a result of the war. Despite all, we should already start to develop a reconstruction plan, keeping its basic principles and goals, which we can outline, in particular, based on global trends in the industry.

Firstly, the reconstruction of the Ukrainian energy system should be based on the industry's latest technologies, focusing on energy efficiency, perspective, reliability, and sustainability. In addition, Ukraine should develop the legislation in four key areas in particular:

- carbon-neutral and self-sufficient energy system;
- renewable energy;
- building of microgrids and implementation of smart energy systems for decentralization and ensuring stability;
- long-term energy storage systems.

These areas are related to innovation and efficiency. Suppose these aspects are properly designed and implemented. In that case, the future Ukrainian energy system will set a positive precedent, demonstrating that even a country with the most severe challenges can build a clean, energy-efficient, and sustainable system almost from scratch. The mentioned areas are new for Ukraine, but we should focus on developing the legislative framework and practice to introduce these technologies into our daily lives. Effective legal work will contribute to their rapid development and implementation in the future.

Secondly, during the prevailing decarbonization global trend, focusing on this direction in the reconstruction of the Ukrainian energy system, in the long run, can become an energy incentive for attracting investments.

Thus, the issue of development is already relevant. In particular, the fourth energy package of the EU, "Clean energy for all Europeans" is a legislative initiative, which is one of the stages for implementation of the Strategy to build the Energy Union. It can become an important guide in reconstructing and reforming the Ukrainian energy system. Work on its implementation in Ukrainian realities should begin now.

Among the specific actions to be taken in this direction, we would like to emphasize the following:

- To create a legislative framework for the functioning of household energy communities following the example of those in the EU – an association of citizens that produces electricity for its own needs;
- To create a legislative framework for the full functioning of aggregators in Ukraine – individuals or legal entities that unite RES producers, with the aim of further joint sale of the electricity produced by them;
- To ensure the possibility of horizontal trade – direct sale of electricity from the producer to the consumer.

The consequence of the fourth energy package implementation will be to ensure the building of a decentralized, stable, and more autonomous energy system. In addition, the reform will contribute to the general development of the market, which also should attract new investors.

As part of the fourth energy package implementation, we should not forget about the Ukrainian commitments to support the European Green Agreement to achieve zero emissions by 2050. Thus, Ukraine should restructure its coal sector and consider better regulation of the energy

market as well as taxation of carbon emissions. It is also possible to introduce an emissions trading system synchronized with the European Emissions Trading System, as envisaged in the Energy Community Decarbonization Roadmap.

Thirdly, an important element is the integration of the Ukrainian Unified Energy System (UUES) into the pan-European energy system ENTSO-E, which is provided by the Association Agreement between the EU and Ukraine. The approved plan of integration has been amended due to the war and, unfortunately, continues to be amended now. Nevertheless, the work is ongoing and should take the following factors.

It is necessary to carry out further work to ensure the possibility of free electricity purchase and sale between the EU and Ukraine. Especially in terms of work on the following obstacles that still keep existing: the need to go through the procedure of obtaining access to the interstate crossing of electricity through the relevant auctions; technical limitations of import-export capacities as well as limitations caused by the method of calculating the free pass capacities of the interstate crossing, which are subject to distribution (auction); charging fees for the transmission of electricity for export, which also contradicts the Association Agreement with the EU, the Treaty establishing Energy Community and some other European documents.

Building a unified energy market still requires much technical and regulatory (legislative) work. Nowadays, this issue is actual, and the processes should be completed soon. Also, electricity integration complements the general strategy of the effective mechanism of Ukrainian export activity, which will become an important element of Ukrainian development after the war.

In conclusion, we would like to emphasize that reconstruction will be the primary goal of Ukraine after its victory in the war. Moreover, we assume that having the proper strategic approach, Ukraine will acquire a good opportunity to rebuild its energy system. In practice, it will be related to the presence of an investing trend in Ukraine. However, this trend cannot become effective by itself. Thus, we already need to carry out reforms that are supported by the high legal level and the presence of a complex, analytical, critical, and global approach to the building of the new Ukrainian post-war energy system.

References

1. The challenges the Ukrainian energy system: website. URL: <https://golaw.ua/insights/publication/ukrayina-maye-shansi-zbuduvati-novu-pislyavoyennu-energetichnu-sistemu-ta-zaluchiti-veliki-investicziyi-v-elektroenergetiku/> (Last accessed 21.03.23)
2. Ukraine's energy system will become more sustainable and reliable: website. URL: <https://nrfu.org.ua/en/news-en/15298/> (Last accessed 26.03.23)

Scientific adviser: Zhukova T.V., Senior Lecturer, Foreign Languages Department, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

THE ROLE OF THE MACHINE-BUILDING CLUSTER IN ENSURING THE DEFENCE CAPABILITY OF UKRAINE

Scherba V.I., vlad333vlad9@gmail.com

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

Analyzing the geopolitical situation, where Ukraine faces threats to its sovereignty and territorial integrity, ensuring defense capability becomes the most important task. The development of modern technologies in the defense industry emphasizes the need to supply the Ukrainian army with high-quality foreign equipment and technologies. Cooperation with leading international corporations in the defense sector opens up opportunities for technology exchange, investments, and the integration of new possibilities for the development of the Ukrainian defense industry.

Ukrainian machine-building enterprises possess significant potential in the production, repair, and modernization of military equipment, which can be utilized to meet the army's needs. The gradual localization of Western technology production in Ukraine will contribute to reducing dependence on imports and increasing production volumes. The development of the service, repair, and restoration sector of military equipment can positively impact employment and the socio-economic situation in regions of Ukraine.

In particular, the development of modern defense potential is a strategically important task for any state. Ensuring the availability and effective use of modern military technology is a necessity for maintaining a peaceful atmosphere and national security. Collaboration with leading international companies and the implementation of modern production technologies equate Ukrainian machine-building to global leaders, opening the way for foreign investments and the development of new technological sectors in Ukraine. The implementation of Industry 4.0 and collaboration with international partners allow for a significant improvement in the technical level and efficiency of Ukrainian armed forces, ensuring their readiness to face challenges and threats. The development of innovative management technologies and production culture provides Ukrainian enterprises with a competitive advantage in the global market, promoting their further growth and development.

The most important issues include: conducting an analysis of the current situation in development of machine-building clusters in Ukraine and the necessity of implementing modern technologies in machine-building ; evaluating the role and potential of the machine-building cluster in ensuring the defense capability of the country; analyzing the possibilities of cooperation with leading international companies in the defense industry; studying the capabilities of Ukrainian machine-building enterprises in the production, repair, and modernization of military equipment; developing the key provisions of the strategy for the gradual localization of Western technology production in Ukraine; analyzing the impact of the development of the service, repair, and restoration sector of military equipment on the socio-economic situation of the country's regions based on the implementation of modern technologies and management practices to enhance the competitiveness of Ukrainian machine-building enterprises.

Having explored the advantages and prospects of forming machine-building clusters, their impact on the socio-economic development of the country, and the enhancement of defense capabilities through the use of comparative, systemic-structural, analytical, theoretical generalization, and empirical observation methods the following conclusions may be made:

The machine-building cluster in Ukraine possesses significant potential for ensuring the country's defense capability within a complex geopolitical context. It is emphasized that collaboration with leading international companies in the defense industry provides opportunities for technology exchange, investment attraction, and enhancement of the Ukrainian defense production potential. This is due to the fact that Ukrainian machine-building enterprises have substantial capabilities in the production, repair, and modernization of military equipment, which can be utilized to meet the army's needs. Additionally, the gradual localization of Western technology production in Ukraine will contribute to reducing dependence on imports and increasing production volumes.

Ukrainian military engineers looked for alternative options against problems with military aid

to AFU from the United States and other partners. They began to create analogues of foreign technology. The first results of their work, namely the HMMWV and M113 copies, the «Kharakternyk» armoured vehicle and the «Sikach» APV, are already helping AFU soldiers to destroy the enemy at the front.

In 2023, the Ukrainian defense industry produced weapons and equipment worth \$3 billion, adding 1.5 percent to the country's GDP growth. Over the past year, the largest state-owned industry holding, Ukrainian Defense Industry JSC, boosted its production by 92 percent, but it now lags behind local, privately owned defense enterprises, especially with respect to R&D. For example, nine out of ten long-range drone manufacturers are private players.

Ukraine, with over 100 different drone models developed and customized locally for the military's needs by more than 200 Ukrainian manufacturers, greatly outperforms Russia in this arena. Ukraine's Sea Baby maritime drone, largely produced through private R&D, has already destroyed one-third of the Russian fleet in the Black Sea, forcing the remaining vessels out of Russia's naval base in Sevastopol.

Ukraine has signed contracts for joint cooperation on technology weapons production with Western partners in its effort to boost its defense industry at home and to reduce its dependence on military supplies from the West.

«We have dozens of new contracts between companies on joint production or technology exchange,» Defense Minister Rustem Umerov said in a Facebook post.

The drive to increase production at home has become critically important as the future of large-scale military aid from the United States and European Union appears more uncertain and Western stockpiles have become more depleted.

Kyiv has hosted a number of conferences with members of the international defense industry. This week it held a conference with the largest British defense manufacturers, while last September it hosted more than 250 Western weapons producers, followed by a joint Ukraine-U.S. defense conference in Washington in December.

To sum up, the research findings attest to the significance of the machine-building sector cluster in the context of ensuring Ukraine's defense capability. Collaboration with international partners and the implementation of modern production technologies are key factors in enhancing the competitiveness and expanding the potential of the Ukrainian defense industry. The development of this sector is a strategically important task for ensuring national security and strengthening Ukraine's international standing.

References

1. The potential of the machine-building cluster in the context of ensuring Ukraine's defense capability: website. URL: <https://ei-journal.com/index.php/journal/article/view/1403> (Last accessed 28.03.24)
2. Ukraine to Boost Domestic Defense Industry in Cooperation With Western Partners: website. URL: <https://www.voanews.com/a/ukraine-gets-eu-membership-boost-but-no-new-european-aid-/7399178.html> (Last accessed 02.04.24)

Scientific adviser: Zhukova T.V., Senior Lecturer, Foreign Languages Department, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

OPTIMIZATION METHODS FOR ENERGY SYSTEMS

Suprun S.M., 30uport.suprun12@gmail.com

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

As the world's population continues to grow, so does the demand for energy. However, our current methods of energy production are not sustainable in the long term, and we need to find more efficient ways of generating and using energy. Optimization methods can help us achieve this goal by identifying the most effective strategies for managing energy systems [1].

One area where optimization methods have been successfully applied is in the design of power grids. The traditional approach to building power grids involves constructing large centralized power plants that distribute electricity over long distances to consumers. While this method has served us well for many years, it has several drawbacks. For one, a significant amount of energy is lost during transmission due to resistance in the power lines. Additionally, centralized power plants are vulnerable to disruptions, such as natural disasters or terrorist attacks.

To address these issues, researchers have developed optimization algorithms that can determine the optimal configuration of a power grid. These algorithms take into account factors such as the location of power sources, the capacity of transmission lines, and the expected demand for electricity. By distributing power generation across multiple smaller plants and locating them closer to the consumers, the algorithms can minimize transmission losses and improve the overall resilience of the grid.

Another area where optimization methods can make a significant impact is in the management of renewable energy sources. While renewable energy holds great promise for reducing our dependence on fossil fuels, it also presents unique challenges. Unlike traditional power plants, which can generate electricity on demand, renewable energy sources such as wind turbines and solar panels are subject to fluctuations in availability. As a result, there is a need for sophisticated control systems that can balance supply and demand in real time.

Optimization algorithms can play a crucial role in this regard by optimizing the operation of renewable energy systems [2-4]. For example, researchers have developed algorithms that can predict the amount of energy that will be generated by a wind farm based on weather forecasts and historical data. These algorithms can then use this information to determine the optimal schedule for charging and discharging energy storage systems, such as batteries or pumped hydro storage. By doing so, they can ensure that the energy generated by the wind farm is used efficiently and effectively.

In addition to optimizing the operation of individual renewable energy systems, optimization methods can also be used to optimize the integration of multiple systems. For example, researchers have developed algorithms that can determine the optimal mix of renewable energy sources, such as wind, solar, and hydro, in a given region. These algorithms take into account factors such as the availability of resources, the cost of installation and maintenance, and the expected demand for electricity. By finding the optimal mix, the algorithms can help policymakers and investors make informed decisions about where to invest in renewable energy infrastructure.

Finally, optimization methods can also be applied to the design of energy-efficient buildings. Buildings are responsible for a significant portion of energy consumption worldwide, and there is a growing need for more sustainable building designs. Optimization algorithms can help address this challenge by identifying the most effective strategies for reducing energy consumption in buildings.

For example, researchers have developed algorithms that can determine the optimal configuration of heating, ventilation, and air conditioning (HVAC) systems in a building. These algorithms take into account factors such as the layout of the building, the number of occupants, and the desired temperature and humidity levels. By finding the optimal configuration, the algorithms can minimize energy waste and improve the overall comfort and well-being of the occupants.

Optimization methods are widely used in the design and operation of energy systems, such as power plants and electrical grids. They help engineers find the best solutions to complex problems by considering multiple factors and constraints.

One common optimization method is linear programming. This technique is used to maximize or minimize a linear objective function, while taking into account a set of linear inequality or equality constraints. For example, a power plant may use linear programming to determine the optimal mix of different fuels, such as coal, natural gas, and oil, based on their costs and availability. By doing so, the plant can minimize its fuel expenses while meeting its electricity generation targets.

Nonlinear programming is another important optimization method. Unlike linear programming, this technique deals with nonlinear objective functions and constraints. Nonlinear programming is often used in the design of energy systems to optimize their performance. For instance, it can be employed to determine the optimal size and operating conditions of a solar panel system to maximize its energy output. By using nonlinear programming, engineers can ensure that the solar panels generate as much electricity as possible under different weather conditions and locations.

In addition to linear and nonlinear programming, there are other optimization methods that are commonly used in energy systems. These include mixed-integer programming, dynamic programming, and genetic algorithms. Mixed-integer programming is an extension of linear programming that also allows for integer variables. It is used in many real-world applications, such as optimizing the scheduling of power generation units in an electrical grid. Dynamic programming, on the other hand, is used to solve optimization problems over a sequence of decisions. It is often applied to long-term planning problems in energy systems, such as determining the optimal investment strategy for a utility company. Genetic algorithms are a class of optimization algorithms that are inspired by the process of natural selection. They are particularly useful when dealing with complex, multi-objective problems, such as the optimal placement of wind turbines in a wind farm.

In recent years, optimization methods have been increasingly used to address the challenges of integrating renewable energy sources into existing energy systems. This is because renewable energy sources, such as solar and wind, are intermittent and their availability can vary significantly over time. Optimization techniques can help determine the best strategies for managing these fluctuations and ensuring a reliable supply of electricity. For example, they can be used to optimize the scheduling of different power generation units, such as conventional power plants and energy storage systems, to balance the supply and demand of electricity in real-time.

In conclusion, optimization methods have the potential to revolutionize the way we generate, distribute, and use energy. From the design of power grids to the management of renewable energy sources and the design of energy-efficient buildings, optimization algorithms can help us achieve greater efficiency, sustainability, and resilience in our energy systems. However, there are still many challenges to overcome, and further research is needed to develop more advanced and robust optimization methods.

References

1. Energy systems optimization. Environmental Assessment and Optimization Group: website. URL: <https://eao.stanford.edu/research-project/energy-systems-optimization> (date of access: 01.04.2024).
2. Halko S., Suprun O. and Miroshnyk O. Influence of Temperature on Energy Performance Indicators of Hybrid Solar Panels Using Cylindrical Cogeneration Photovoltaic Modules. *2021 IEEE 2nd KhPI Week on Advanced Technology (KhPIWeek)*: Kharkiv, Ukraine, 2021, pp. 132-136.
3. Al-Quraan T.M.A., Vovk O., Halko S., Kvitka S., Suprun O., Miroshnyk O., Nitsenko V., Zayed N.M., Islam K.M.A. Energy-Saving Load Control of Induction Electric Motors for Drives of Working Machines to Reduce Thermal Wear. *Inventions*. 2022. 7. P. 92.
4. Halko S., Halko K., Suprun O., Qawaqzeh M., Miroshnyk O. Mathematical Modelling of Cogeneration Photoelectric Module Parameters for Hybrid Solar Charging Power Stations of Electric Vehicles. *2022 IEEE 3rd KhPI Week on Advanced Technology (KhPIWeek)*: Kharkiv, Ukraine, 2022. Pp. 1-6.

Language adviser: Suprun O.M., Senior Teacher of the Department of Foreign Languages, Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

SIGNIFICANT ENERGY PROBLEMS DURING THE WAR IN UKRAINE

Yatsyna D.S., yatsinadavid37@gmail.com

Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

On 10 October 2022, Russians began massive shelling of Ukraine's energy infrastructure. A month later, a blackout occurred, with all power units at Ukrainian-controlled nuclear power plants shutting down. The power system was restarted with electricity from Western partners. In total, during the first year of the full-scale invasion, Russians attacked energy facilities 255 times, according to the Prosecutor General's Office. Donetsk, Dnipro, and Kyiv regions suffered the most.

The Ukrainian authorities have not published any data on the extent of the damage. The only official information on the consequences of Russian shelling was a report by the United Nations Development Programme (Figure 1).

Figure 1. Russia's attacks on Ukraine's electricity facilities

It states that as of 30 April 2023, the total generation capacity, i.e. electricity production, had more than halved from 37.6 GW to 18.3 GW. Manoeuvring capacity – the electricity generated by thermal power plants and combined heat and power plants – suffered the most. Their capacity decreased by 68%, from 14.3 GW to 4.6 GW. Electricity generated by nuclear power plants also decreased, primarily due to the occupation of Zaporizhzhia NPP, from 13.8 GW to 7.7 GW. Hydropower generation decreased from 6.6 GW to 4.7 GW, and renewable electricity generation decreased by 24% - from 8.1 GW to 6.2 GW. In addition to power generation facilities, distribution stations are an important part of the system. According to a UN report, 42 of 94 critical high-voltage transformers were damaged or destroyed [1].

During the war in Ukraine from 2022-2024, the country faced significant energy problems due to various factors like disruption of energy supplies. The military conflict has disrupted Ukraine's energy supplies, including natural gas, coal, and electricity. Military operations, damage to infrastructure, and logistical challenges have hindered the transportation and distribution of energy resources.

The military conflict raised concerns about energy security, prompting efforts to diversify energy sources and reduce dependence on imports, especially from Russia. Ukraine has explored renewable energy options and sought assistance from international partners to improve energy resilience. Before the war as Rozheliuk noted in her research paper that Ukraine's policy on the

development of alternative energy sources was in line with European values and goals, taking into account local specificities. Ukraine had sufficient potential to develop alternative energy sources and to replace traditional fuel and energy resources in the annual of 68 million tonnes of unused energy, which corresponds to 73 billion cubic metres of natural gas. In July 2020, the Ukrainian government supported the European Green Deal, which aims to achieve climate neutrality of the European continent by 2050 [2]. But during Russia's full-scale war against Ukraine European energy programmes of alternative energy sources development were suspended due to the constant missile threat. Thus, an inadequate access to energy resources have forced Ukrainians to resort to alternative, often less sustainable sources of energy, such as firewood or coal. This has contributed to environmental degradation and air pollution, exacerbating health issues.

Ukraine has relied on international assistance to address its energy challenges during the conflict. This has included humanitarian aid, technical support for infrastructure repairs, and financial assistance for energy projects. Since the beginning of the full-scale invasion, Ukraine has received 10 shipments of humanitarian aid from Azerbaijan to restore the power system. The aid includes 50 backup power plants and 45 power transformers. A new batch of aid is expected to be delivered by the end of 2023 to restore distribution networks.

The Ukrainian government is allocating funds to restore the power system. In 2023, UAH 62.3 billion was allocated from the Fund for Elimination of the Consequences of Armed Aggression for various recovery programmes. In particular, these funds were allocated for work on energy facilities, construction of water pipelines, construction and restoration of infrastructure, as well as to local budgets to implement projects on social and housing and communal facilities. Ukraine has ambitious plans to rebuild its energy system. The government plans to repair 90% of the damaged infrastructure by the end of 2024. This will require about \$15 billion. Ukraine is also focusing on the development of renewable energy sources. The government plans to increase the share of renewable energy sources in the overall energy balance to 70% by 2035. International assistance and funding to rebuild Ukraine's energy system is a powerful signal of support from the international community [3].

Overall, in conclusion, we need to note that the energy problems faced by Ukraine during the war from 2022-2024 have been multifaceted, impacting various aspects of daily life, the economy, and national security. Addressing these challenges would require coordinated efforts from the government, international partners, and humanitarian organizations to ensure energy security and mitigate the humanitarian impact on the population.

References

1. Ймовірність блекауту не перевищує 15-20%. Чи готова українська енергетична система до нових обстрілів РФ: веб-сайт. URL: <https://suspilne.media/581851-jmovirnist-blekautu-neperevisue-15-20-ci-gotova-ukrainska-energeticna-sistema-do-novih-obstriliv-rf/> (Last accessed: 27.03.2024)
2. Рожелюк М. М. Досвід використання регенеративних джерел енергії в Україні та країнах Європи: веб-сайт. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/server/api/core/bitstreams/fd5a353a-397a-46ba-b1a4-84bcf89c20f4/content> (Last accessed: 26.03.2024)
3. Україна отримує допомогу та фінансування для відновлення енергетичної системи: веб-сайт. URL: <https://energy365.com.ua/tpost/ztk418zh1-ukrana-otrimu-dopomogu-ta-fnansuvannya-d> (Last accessed: 26.03.2024)

Scientific and Language advisor: Kryvonos I.A., Senior teacher, Foreign Languages Department, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

PSYCHOLOGICAL SUPPORT IN CRISIS SITUATIONS (WARTIME)

Zhmak S.S., voodoo.adm@gmail.com

Dmytro Motorny Tavria State Agrotechnological University

Cases of emergencies and crises of various kinds (criminogenic, man-made, martial law, etc.) raise the issue of developing and improving models of psychological assistance to the population and the system of interagency cooperation.

How to prevent emergencies, reduce their impact on mental and physical health, how to respond to certain crisis situations, how to be prepared for them? These questions arise especially often when it comes to crisis situations in educational institutions.

The world is constantly changing. The geography and scale of human-induced disasters are expanding. Unpredictability, surprise, devastating consequences, instability, and precariousness of existence are part of the human experience. The world of the twenty-first century is different in terms of the demands it makes on human psychology, actions, and attitudes. The social environment and the system of reference points are also changing. The current reality also requires changes in the system of educational environment, improving its security, preparedness for threats and uncertainty, increasing competence in the field of emergency response, which corresponds to the training of teachers and students in higher education institutions.

Events such as natural disasters, suicide, death, terrorist attacks, being unplanned, unexpected for the traditional course of educational life, often do not receive sufficient attention from the administration [3]. This complicates actions in a crisis situation and aggravates its consequences.

In a crisis situation, changes occur in the following sequence: a person – primary disorder of the self – psychogenic defence reaction – adaptation to the “new” world – change in creative capabilities – existential life mutation – new self – new personality [2].

A crisis situation arises when these goals cannot be achieved. For example, as a result of an illness, a person is unable to maintain the level of activity that allowed him or her to achieve high performance in his or her professional activities, and these activities, before the onset of the illness, determined the entire system of relations to the objects of the natural, social, cultural, spiritual and practical spaces of life.

Deviations in human development – a system of attitudes to objects of natural, social, cultural, spiritual, practical and temporal spaces of existence that has developed as a result of an extreme situation, which prevents the realization of life goals, set by a person.

Primary self-disorder is the emergence of negative attitudes in the self-consciousness in an extreme situation towards those objects of physical, social, cultural and temporal spaces of existence that are important for the realization of life goals.

Psychogenic defence reaction – a system of negative relationships formed on the basis of an extreme situation, psychological protection against the influence of factors unfavourable to a person’s functioning in the space of his or her existence in the world.

Adaptation to the new world is the formation of a system of psychological defences that allow a person to stabilize their psychological state and start looking for a way out of a crisis situation.

Creative abilities to transform the system of object relations – positive and negative relations to the objects of life spaces, based on which a person can change negative relations that have arisen as a result of a crisis situation into positive ones.

Existential life mutation is the process of transforming the system of object relations in all five spaces of life in the self-consciousness in order to achieve the life goals set before the crisis situation or the goals formed in the process of overcoming it.

The new “I” is a system of relations to the objects of life spaces that has emerged in self-awareness as a result of an existential life mutation, which contributes to the support of life goals set before the crisis or formed in the process of overcoming it.

Depending on the extent to which the system of changing from wearing to objects of natural, social, cultural, practical and temporal spaces of life promotes or hinders adaptation to a new life

situation, a person approaches an existential life mutation with high or low creative abilities that determine the formation of a new system of relations to oneself and the world in the past, present and future in the self-consciousness – a new self and, accordingly, a “new” person [1].

A number of rules should be followed in crisis situations:

1. Limit news viewing. The media campaign around an event can be traumatic. Do not watch the news. If a person is watching the news, watch it with them, give them the opportunity to share their feelings and thoughts with you, and if necessary, suggest ways to cope with their anxiety. Stay close by. It is better to use the radio for news – visual images can be particularly difficult.
2. Watching the news once a day is enough to keep you informed. Constantly watching the news can simply “disable” you. A person, who cares about other close people, is not indifferent to the grief of another one.

Of course, when your heart hurts for someone, you want to know every minute what is happening, whether there are finally any changes. However, remember that there are more effective forms of concern. You can donate blood; send financial assistance (donations). After all, in many ways, it is our actions, our active attention and understanding that help both us and the victims feel that we are not alone, that we are not helpless, that we are needed in this world.

Psychological state and mental health during the war are extremely important. Many people suffer from exhaustion, devastation, fatigue, anxiety and panic [4]. Psychologists have formulated useful tips on how to master yourself in critical conditions, how to help the loved ones and look after your mental health in such critical conditions.

With the support of the National Psychological Association, volunteer psychologists have created a psychological support center “How are you?” for those who suffer from recent events and experience constant stress, anxiety and worry [4].

Many aspects still need to be studied to help people and educators in difficult life situations during the educational process in the context of the war in Ukraine.

References

1. Москальова А.С. Методи психодіагностики в навчально-виховному процесі: Навч. Посіб. /А.С. Москальова, М.В. Москальов. 360с.: веб-сайт. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint.pdf> (Last accessed: 03.04.2024).
2. Панок В.Г., Марухіна І.В., Романовська Д.Д. Психологічний супровід освіти в умовах пандемії. Вісник національної академії педагогічних наук України. 2020. № 2 (2).
3. Позачергова сесія глобальної конференції ЮНЕСКО з питань освіти у часи постковід-10: Ухвалено Декларацією щодо зміцнення системи освітнього простору від 23 жовтня 2020 року / Міністерство науки і науки України: веб-сайт. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/pozachergova-sesiya-globalnoyi-konferenciyi-yunesko-z-pitan-osviti-u-chasi-postcovid-19-uhvaleno-deklaraciyu-shodo-zmicnennya-sistemi-osvitnogo-prostoru>. (Last accessed: 02.04.2024).
4. Psychological support during the war: веб-сайт. URL: <https://dovidka.info/en/psychologichna-pidtrymka-v-umovah-vijny/> (Last accessed: 03.04.2024).

Scientific and Language advisor: Kryvonos I.A., Senior teacher, Foreign Languages Department, Dmytro Motornyi Tavria State Agrotechnological University

ГЕНДЕР, ГЕНДЕРНІ СТЕРЕОТИПИ Й УПЕРЕДЖЕННЯ

Горлова К. О., gorlovakatrin16@gmail.com

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Протягом останніх двадцяти років нові поняття, які раніше були маловідомі, стали все більш загальнопоширеними в нашому суспільстві: «гендер», «гендерна рівність», «фемінізм», «сексизм», «гендерні упередження», «гендерні стереотипи», «патріархатні погляди й практики». Що ці терміни означають і чому соціологи приділяють їм таку велику увагу?

У середині ХХ століття у західних симфонічних оркестрах практично не було жінок. Жінки брали участь у музичних конкурсах і грали на музичних інструментах, але місця в оркестрі пропонувалися переважно чоловікам. Диригенти вважали, що вони відбирають найкращих музикантів для своїх оркестрів. Однак ситуація раптово змінилася з впровадженням практики «сліпого прослуховування», коли конкурсанти почали виступати за ширмою, а відбіркова комісія не могла бачити, хто саме грає.

До цього часу члени комісії були переконані, що обирають до оркестрів чоловіків, бо вони грають краще. Так були створені та підтримувались гендерні стереотипи. Очевидці свідчили, що деякі диригенти були шоковані, коли вперше після впровадження «сліпого прослуховування» була обрана жінка. Вони сумнівалися, що жінка може грати на такому рівні. Таким чином, до впровадження «сліпого прослуховування» відбіркові комісії вибирали не найкращих музикантів, а найкращих серед чоловіків, оскільки жінки автоматично вважались менш компетентними.

Таким чином, відбіркові комісії перебували в полоні гендерних стереотипів, які впливали на їхні рішення. Перехід до «сліпого прослуховування» дозволив захистити конкурсанток від упередженого ставлення. Проте, навіть у таких ситуаціях, склад комісій складався переважно з чоловіків. Чи було б інакше, якби в комісіях були жінки? Це питання залишається відкритим.

Для розуміння сучасного стану будь-якого соціального феномена важливо розглядати його походження. Стереотипи і стереотипні уявлення є не винятком. Вони супроводжують людину протягом усього її життя, відображаючи її досвід та розвиток. Ці уявлення є одним із способів визначення моральних норм суспільства та сприяють стійкості стосунків у соціальних групах.

Термін «стереотип» походить з грецької мови і означає «твердий відбиток». Цей термін був введений у соціальні науки американським публіцистом і дослідником Уолтером Ліппманом у 1922 році у книзі «Суспільна думка». Він розглядав стереотипи як «картинки у голові людини», які допомагають сприймати складні соціальні об'єкти і захищають цінності та права особистості.

Гендерні стереотипи та гендерні ролі є складовими соціальної конструкції, яка визначає, як очікується, що чоловіки та жінки будуть поводитися, виглядати та сприймати світ навколо. Ці стереотипи та ролі виникають під впливом культурних, історичних, релігійних та інших факторів. Вони можуть бути корисними для регулювання соціальних взаємин, але в той же час вони часто обмежують свободу та можливості людей, які не відповідають встановленим стандартам.

Наприклад, чоловікам може бути важко виявляти слабкість або проявляти емоції через стереотипне уявлення про них як про сильних та рішучих. З іншого боку, жінкам часто накладаються обмеження у виборі професії або реалізації в житті через стереотипи про їхні ролі як домогосподарок або матері.

Для подолання гендерних стереотипів та обмежень важливо сприяти розумінню та прийняттю різноманітності індивідуальних характерів, потреб та бажань кожної людини, незалежно від їхньої статі. Також важливо підтримувати рівні можливості для всіх, незалежно від статевої приналежності, та активно боротися з дискримінацією на основі гендерної приналежності.

Список використаних джерел

1. Гендер для медій. Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей. Київ: Критика, 2017. 224 с.
2. Запобігання та боротьба із сексизмом на місцевому рівні в Україні. Посібник для жінок і чоловіків у місцевій політиці – Рада Європи 2020.
3. Шлеїна Л.І. Гендерна культура студентської молоді в умовах закладу вищої освіти. Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Випуск № 20. Том 3, 2018. С.176-179.
4. Шлеїна Л.І. Законодавча база реалізації гендерної культури в навчально-виховному процесі ЗВО. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. № 69. Том 3. С. 177-181.

Науковий керівник: Шлеїна Л. І., доктор філософії з пед.н., доцент кафедри СГН, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного(м. Запоріжжя)

БРУСИЛОВСЬКИЙ (ЛУЦЬКИЙ) ПРОРИВ 1916 р.

Константинов Д., konstantinov@gmail.com

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Брусиловський прорив 1916 р. – наступальна операція російського Південно-західного фронту проти австро-угорських і німецьких військ у роки Першої світової війни.

Літній наступ російської армії був частиною загального стратегічного плану Антанти на 1916 р., який передбачав взаємодію союзних армій на різних театрах війни. У рамках цього плану англо-французькі війська готували операцію на Соммі. Відповідно до рішення конференції держав Антанти в Шантії, початок наступу на французькому фронті було призначено на 1 липня, а на російському фронті – на 15 червня 1916 р.

Операція була проведена чотирма російськими арміями під командуванням генерала О.Брусилова з 4 червня до 20 вересня 1916 р. на фронті від Луцька до Чернівців. Переважаючи ворога в піхоті у 2-2,5 рази, артилерії у 1,5-1,7 рази, російські війська досить легко прорвали на широкому фронті оборону австрійських військ. 7 червня 8-ма армія (командир – генерал-лейтенант О.Каледін) взяла Луцьк. 18 червня 9-та армія (командир – генерал від інфантерії П.Лечицький) оволоділа Чернівцями.

Наступ продовжувався безупинно і з неослабною силою. За весь час операції втрати австро-угорської армії досягли 1,5 млн. осіб, російських військ – 500 тис. осіб. Австро-німецьке командування змушене було перекинути на Східний фронт із Франції та Італії 34 дивізії.

Війська О.Брусилова зайняли Південну Галичину, Буковину і знову підійшли до карпатських перевалів. Однак їх не підтримали армії інших фронтів, почалися перебої з боєприпасами і вони зустріли потужний опір перекинутих із Західного та Італійського фронтів підкріплень. У середині вересня 1916 р. російські війська зупинилися на лінії Золочів-Галич-Станіслав-Ворохта.

Брусиловський прорив, який зарубіжні воєнні історики вважають найвдалішою бойовою операцією росіян за всю війну, істотно вплинув на її хід. Німецьке командування змушене було остаточно припинити наступ на Верден (Франція) і перейти до позиційної війни. Італія була врятована від поразки, яка їй загрожувала, а Румунія виступила на боці Антанти. Для України, на території якої відбувалася ця грандіозна битва, вона принесла значні руйнування, загибель

десятків тисяч солдатів та офіцерів, українців за походженням. Однак, російське командування не змогло використати Брусиловський прорив для перелому ходу війни на користь Росії.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Геннадій. Волинь у Першій світовій війні: актуальні питання історії та історіографії. *Минуле і сучасне Волині та Полісся. Перша світова війна на Волині та Волинському Поліссі: Науковий збірник*. Випуск 58. Луцьк, 2016
2. Венгерська Вікторія. «Українське питання» напередодні та в умовах Першої світової війни. *Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Історія*. 2014. Вип. 3. С. 8-11.
3. Галушко Кирило. Україна у Першій світовій війні. Енциклопедія історії України: Україна-Українці. Кн. 2 / Редкол.: В. А. Смолій (голова) та ін. НАН України. Інститут історії України. Київ: «Наукова думка», 2019. 842 с.

Науковий керівник: Михайлов В.В., к.і.н., доцент кафедри СГН, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

ПОЗИТИВНА ПСИХОЛОГІЯ В ТУРИЗМІ

Лиходід А. А.

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Постановка проблеми. Позитивна психологія - нове віяння в науці. Основна увага в цьому напрямку приділяється позитивним якостям людини, а потім досліджуються людські чесноти. Вона використовує відкритий погляд на проблеми і розуміє людську мотивацію, здібності та потенціал. Позитивна психологія не тільки відповідає поточному фону соціального розвитку, а й має дуже глибокий зв'язок зі щастям людей. Ці причини роблять дослідження позитивної психології актуальними. У той час як туризм є важливим проявом радості душі і тіла, а внутрішній попит людей на туризм зростає з підвищенням рівня життя. Насправді існує тісний взаємозв'язок між туризмом і психологією, і вони можуть дати хороший простір для розвитку духовного світу людини. Виходячи з цього, в даній статті в якості об'єкта дослідження розглядається позитивна психологія в туризмі.

Виклад основного матеріалу. *Взаємовідносини між позитивною психологією і туризмом*

Хоча розвиток індустрії туризму має дуже довгу історію в кожній країні, туризм - нова дисципліна, яка розвивається швидкими темпами. Фактично, туризм - це міждисциплінарна наука, яка включає в себе всебічну різноманітність психології, соціології, менеджменту, антропології і т. ін. У цьому дослідженні в основному детально обговорюється психологія і вивчається функція і значення позитивної психології в туризмі. Вчені вважають, що існує певна конвергенція між психологією туризму і позитивної психологією, і їх основна мета - передати позитивну соціальну енергію і, в той же час, підвищити індивідуальну цінність, сприяти гармонійному розвитку суспільства для підвищення їх психологічного благополуччя. Раціональне використання позитивної психології в туризмі є основною темою досліджень, і застосування позитивної психології в туризмі може поліпшити враження туристів, дозволяючи відвідувачам отримати певні почуття до місця подорожі за короткий період часу, зберегти цю туристичну подорож в глибині душі і отримати психологічне задоволення, тим самим підвищивши своє щастя.

Перспективи застосування позитивної психології в подорожах

Позитивна психологія приносить величезну користь всім, тому необхідні позитивні психологічні дослідження, які можуть сприяти розвитку психічного здоров'я всього людства. Виходячи з нинішньої ситуації, все суспільство в світі зазнає великі зміни, і людям потрібно

більше часу для відпочинку. Проблеми з психічним здоров'ям також дуже важливі. Швидкий економічний розвиток світу дає можливість деяким людям заробляти великі гроші. У разі достатньої кількості матеріальних цінностей, слід приділяти більше уваги проблемам зі здоров'ям і отримувати більше духовного задоволення використовуючи подорожі.

Туризм - це не тільки знайомство з різними звичаями і культурами різних областей, а також виконання певних фізичних вправ і отримання туристами психологічного і духовного задоволення. Таким чином, індустрія туризму тісно пов'язана з індексом щастя людей, насправді це відповідає цілям позитивної психології. Хоча поєднання цих двох аспектів у нашій країні не дуже зріле, в найближчому майбутньому у нас буде багато можливостей для зростання. Таким чином, поєднання позитивної психології і туризму вимагає часу, і ми повинні розробити шлях розвитку нашої країни відповідно до реальної ситуації.

Висновки. Туризм може змусити людей повністю розслабити тіло і розум, що є проявом здорового способу життя. Позитивна психологія підкреслює індивідуальну адаптацію людини і змінює погляд на проблеми в житті за допомогою саморегуляції. Таким чином, і туризм, і позитивна психологія просять людей знайти душевний спокій і знайти справжнє «я». Зв'язок між ними дуже тісний, і застосування позитивної психології в подорожах може змусити відвідувачів розвивати хороший менталітет, змінити їх душевний стан, одночасно відвідуючи нові місця. Така подорож у свою чергу, може підвищувати індекс щастя, навчити людей в повній мірі насолоджуватися життям завдяки туризму і позитивно ставитися до вирішення поточних проблем і досягнення мети збереження здоров'я.

Список використаних джерел

1. Андрієнко Є. В. Соціальна психологія: Навчальний посібник для студентів вищих педагогічних навчальних закладів. К.: Академія, 2013.
2. Єременко Л. В. Роль емоційного інтелекту у професійній компетентності керівника. *Зб. наук. праць Херсонського державного університету. Серія «Психологічні науки».* 2017. Вип.1, Т. 2, С. 150-155
3. Маоїнг Ву. Застосування позитивної психології в туристичних дослідженнях [J]. *Журнал подорожей,* 2014, 29 (1): 39-46.

Науковий керівник: Єременко Л. В. к.психол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

ВИКОРИСТАННЯ БЕЗПІЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ ЗАСОБІВ (БПЛА) В ІНДУСТРІЇ ТУРИЗМУ

Петлюк Н. І., petluknatalia48@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Використання безпілотних літальних засобів (БПЛА) в сучасному світі важко переоцінити. Якщо раніше вони асоціювалися лише зі сферою оборони, то наразі активно імплементуються в усі сфери економіки. Не минули ці процеси й індустрію туризму.

Використання безпілотних літальних засобів (БПЛА) в туристичній сфері має великий потенціал для поліпшення якості послуг та забезпечення незабутнього досвіду подорожі.

Використання цих новацій в туризмі набуває все більшого значення і впливає на різні аспекти галузі. Найпопулярнішими способами використання БПЛА в туризмі є наступні:

1) *Фото та відеозйомка з висоти.* Дрони дозволяють створювати захоплюючі аерофотознімки та відеоролики з висоти, що вирізняються якістю та перспективою. Це особливо корисно для просування туристичних місць та готелів.

2) *Експедиції та дослідження.* Дрони можуть бути використані для дослідження важкодоступних місць, включаючи гори, ліси та водойми, що надає можливості для наукових досліджень та організації експедицій для туристів.

3) *Доставка.* Деякі компанії вже впроваджують дрони для доставки продуктів, їжі та товарів туристам у віддалених районах або на водні об'єкти, такі як курорти на островах.

4) *Служби безпеки та пошуково-рятувальні операції.* Дрони можуть бути використані для забезпечення безпеки та виконання пошуково-рятувальних операцій у випадках надзвичайних ситуацій або зникнення туристів.

5) *Анімація та розваги.* Роботи та дрони можуть бути використані для розважальних шоу, включаючи покази дронів та виступи роботів на публічних подіях та в парках розваг.

6) *Навігація та гідів.* Роботи зі штучним інтелектом можуть виступати в ролі гідів, надаючи інформацію та навігацію туристам у музеях, аеропортах та на інших об'єктах.

7) *Прибирання і обслуговування готелів.* Роботи можуть використовуватися для прибирання номерів, обслуговування гостей та транспортування багажу в готелях.

8) *Маркетинг і реклама.* Дрони та роботи можуть використовуватися для реклами та просування туристичних послуг та об'єктів.

9) *Моніторинг та охорона природи.* Дрони можуть використовуватися для відстеження та збереження природних резерватів та екосистем у важкодоступних районах.

10) *Автономні автобуси і транспортна інфраструктура.* Деякі місця призначення вже використовують автономні автобуси для перевезення туристів в містах та на курортах.

Отже, використання дронів і роботів в туризмі допомагає покращити якість обслуговування та забезпечує нові можливості для туристичних індустрій. До того ж ці технології можуть сприяти розвитку сталого туризму і допомагати зберегти природу і культурну спадщину.

Список використаних джерел

1. Вовчанська О.М., Іванова Л.О. Роль безпілотних літальних засобів у маркетинговій промоції туризму. *Матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. «Інновації, тренди та виклики в індустрії гостинності» (м. Львів, 4-5 травня 2023 р.)*. Львів: ЛТЕУ, 2023. 190 с. С.154-158.

2. Технології майбутнього в туризмі та роль БпЛА у їх розвитку: [Електронний ресурс] – режим доступу: <https://culver.aero/articles/technologies-future-tourism-and-role-uavs-their-evolution>

Науковий керівник: Тараненко Г. Г., к.п.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

РЕФЛЕКСІЯ НАД ВІДМЕЖУВАННЯМ «Я» ТА «ІНШИЙ» У ГУМАНІТАРНОМУ КОНТЕКСТІ

Рудніцький Я. Е.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Одним із значущих проявів людської свідомості, явищем, що міцно увійшло в культуру людської цивілізації, зокрема й у мову, є різноманітні опозиції. Бінарна опозиція, яка є універсальним інструментом, що одночасно розглядає два протилежні поняття, одне з яких стверджує певну якість, а інше її заперечує, демонструє складність і неоднозначність нашого світу. Проблема опозиції як принципу організації знакових систем має давню традицію в дослідженнях. Сприйняття дійсності через опозиції було предметом філософського осмислення ще за часів античної філософії: від натурфілософів до елліністичної філософії. Починаючи з філософії Нового часу, бінарні опозиції розглядаються в загальнофілософському

контексті як спосіб логічної організації людського мислення.

У філософії дослідження опозиції «Я-інший» пов'язане з проблемами людського пізнання та самоідентифікації, а також із пошуком шляхів подолання таких сучасних суспільних проблем, як соціокультурне відчуження, втрата ідентичності та відчуття тотальної самотності. В основі концепції «Я-інший» лежить розмежування сенсу опозиції «ми» та «інші», спроба розділити людей на «своїх» та «чужих». Людина сприймає світ через набір базових категорій, які формують і відображають її уявлення про речі, події та інших людей. Однією з найважливіших культурних констант, що формують світогляд людини, як зазначають дослідники, є набір бінарних опозицій: «Я-інший», «чоловіче-жіноче», «життя-смерть», «добро-зло», «мир-війна», «літо-зима» та інші [3, с. 193]. Ці дихотомії ґрунтуються на абсолютизації протилежностей, як матеріальних, так і ментальних. Бінарні або дихотомічні опозиції є важливими для філософії. Як і всі бінарні культурні константи, опозиція «Я-інший» відіграє провідну роль у формуванні свідомості та самосвідомості індивідів і груп людей. Зокрема, опозиція «свій-чужий» пронизує всю культуру і є одним з основних концептів будь-якого колективного, масового, народного, національного світосприйняття.

В основі дихотомічної опозиції «свій-чужий» лежить антиномічне протиставлення понять або явищ. Трагування антиномічної природи людського мислення та універсальних структурних законів розуму вперше сформулював засновник структурної антропології К. Леві-Строс [2, с. 263]. Сутність бінарності пояснюється як фізіологічними причинами, поділом мозку людини на дві півкулі, так і особливостями її соціокультурного буття. На думку вчених, біполярність є універсальним принципом категоризації уявлень про світ, у тому числі в процесі самовизначення. Такі бінарні опозиції, як «небо-земля», «день-ніч», «добро-зло», «життя-смерть» можна впевнено віднести до архетипних, тобто таких, що становлять онтологічну сутність процесу людського пізнання. Питання про бінарні опозиції – це питання про універсальні властивості самої дійсності та універсальні закони її відображення в людській свідомості, а бінарна модель світу є загальною психологічною характеристикою людини.

Опозиція «Я-інший» є архетипною і стереотипною, визначаючи ієрархічну самоорганізацію долюдських і людських спільнот на ранніх етапах соціогенезу та соціальну стратифікацію суспільств на пізніших історичних етапах. Бінарна опозиція «Я-інший» є механізмом, що розрізняє й диференціює людську свідомість. Ця опозиція характерна для масової свідомості та є механізмом, який організовує етносоціальну реальність. Тому межі між «своїми» та «чужими» змінюються як кожної епохи, так і в ході історичного процесу.

Опозиція «свій-чужий» є предметом вивчення різних наук, що надає їй ваги як об'єкту міждисциплінарних досліджень. Незважаючи на багатогранність цієї категорії, основні питання, що стосуються проблеми цієї бінарної категорії, розкриті та закладені філософською наукою. Огляд наукових досліджень опозиції «Я-інший» дозволяє зробити висновок, що вона належить до тих базових домінант, які формують ціннісну систему світу.

Список використаних джерел

1. Дубчак О.П. Концептуальна опозиція «свій» – «чужий» як базовий регуляторний фрагмент української мовної картини світу. *Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова*. Серія 9: Сучасні тенденції розвитку мов. 2011. №5. С. 92–99.
2. Леві-Строс К. Структурна антропологія / пер. з франц. З. Борисюк. 2-ге вид. К. : Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2000. 387 с.
3. Лінькова Т.А. Проблема «свій-чужий» у гуманітарному дискурсі. *Роль освіти у формуванні життєвих цінностей молоді*: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. студ-тів і молодих учених (м. Мелітополь, 8 грудня 2017 р.). С. 192–194.

Науковий керівник: Землянська А. В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

ГЛОБАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ СУЧАСНОСТІ: ФІЛОСОФСЬКЕ ОСМИСЛЕННЯ

Сидоренко М. О., sidorenkonikita68@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Глобальні проблеми в цілому являють собою складну систему, що охоплює людину, суспільство і природу в їх багатоманітних взаємозв'язках і взаємозалежностях, що робить їх вивчення неможливим окремими науками, рамки яких занадто вузькі, щоб бачити ту чи іншу проблему – об'єкт їх дослідження – в контексті інших глобальних проблем. А тому, незалежно від того, які конкретні задачі вирішує та чи інша наука у вирішенні глобальних проблем, необхідною умовою є філософський погляд, філософське осмислення як причин виникнення, загострення, так і основних передумов розв'язання глобальних проблем сучасності.

Без такого широкого, цілісного погляду на проблеми, що стоять перед людством, в якому були б відображені також всі наступні досягнення в різних галузях знання, неможливі ні фундаментальні відкриття, ні розвиток науки взагалі, ні тим більше ефективне розв'язання глобальних суперечностей сучасності. При цьому головна функція філософії в тому, щоб забезпечити світоглядну, методологічну, культурологічну і етичну основу відповідних рішень.

Під глобальними проблемами розуміють ряд найбільш актуальних проблем, пов'язаних із явищами і процесами, які зачіпають життєві інтереси всього людства, та вимагають для свого вирішення колективних зусиль всього світового співтовариства, а при несвоєчасному вирішенні загрожують його існуванню.

До найважливіших глобальних проблем сучасності належать: проблема війни і миру; демографічна; екологічна; енергетична; сировинна; продовольча; мирне освоєння Світового океану і Космосу; подолання економічної відсталості країн, що розвиваються, ліквідація небезпечних хвороб.

Оскільки філософія формує світогляд людини, в якому відбиваються ті цінності, що орієнтують її діяльність, а глобальні проблеми сучасності є наслідком діяльності людей, то логічно виникає потреба у філософському осмисленні їх суті, причин виникнення та загострення і на цій основі формування нового світогляду, нових цінностей, які сприяли б вирішенню цих проблем.

Глобальні проблеми охоплюють всю земну кулю, причому не лише ту її частину, де проживають люди, але й іншу її поверхню, надра, атмосферу і навіть космічний простір, що потрапляють в сферу діяльності людини. Важливо при цьому відзначити, що будь-яка проблема лише тоді може вважатися глобальною, коли вона є актуальною відносно будь-якого регіону, тобто проявляється в них. [1, 205]

Для більш строгого визначення глобальних проблем на відміну від усіх інших в науці і філософії, крім географічного, вводяться додаткові критерії, котрі характеризують їх з боку суттєвих рис, якими вони володіють.

Більшість дослідників визначають такі особливі риси, які відрізняють власне глобальні проблеми від будь-яких інших:

1. По своїй суті глобальні проблеми зачіпають інтереси не лише окремих людей, народів, держав чи груп держав, а всього людства, тобто носять планетарний, вселюдський характер.

2. Ці проблеми є об'єктивним фактором світового розвитку і не можуть бути проігноровані, а тому потребують негайних рішень.

3. Невирішеність глобальних проблем становить загрозу для існування людства та може призвести до загибелі цивілізації як такої.

4. Глобальні проблеми не можуть бути вирішені зусиллями окремих держав, а потребують цілеспрямованого об'єднання зусиль всього світового співтовариства.

Актуалізація чи навпаки вирішення однієї з них безпосередньо або побічно відбивається на всій системі глобальних проблем сучасності. Тому вирішення однієї з глобальних проблем передбачає врахування на неї впливу інших проблем. [1, 220]

Серед різноманітних підходів до класифікації глобальних проблем найбільше визнання

в сучасній науці має поділ, який враховує об'єкти, які відчують на собі дію цих проблем і діяльність суб'єктів, які викликають загострення їх.

Першу групу глобальних проблем складають проблеми, які характеризуються найбільшою загальністю та актуальністю і впливають з взаємодії між такими соціальними спільнотами людей, як держава, народи, нації, соціально-економічні системи, тому їх називають інтерсоціальними. Ці проблеми обумовлені суспільно-політичними реаліями, які зумовлюють передусім протиріччя між різними державами світу. До найважливіших проблем цієї групи відносять проблему усунення війни з життя суспільства; встановлення нового економічного порядку, спрямованого на подолання економічної, екологічної, науково-технічної відсталості країн, що розвиваються [2, 37].

Друга група об'єднує ті проблеми, які виникають в результаті взаємодії людини і суспільства з природою – це природно-соціальні проблеми. До них належить екологічна проблема, енергетична, мінерально-сировинна і проблема освоєння Космосу і Світового океану.

Третю групу складають проблеми, що пов'язані з відносинами між людиною і суспільством – це антропосоціальні проблеми. До них в першу чергу належить демографічна, а також проблеми охорони здоров'я, бідності та голоду.

Кожен з трьох блоків глобальних проблем має свою специфіку, але вони утворюють цілісну систему, ядром якої є проблема людини та її майбутнього, яка перетворилася в загальнонаукову і потребує для свого вирішення об'єднання зусиль представників всіх областей знання – природничих, суспільних і технічних наук.

Спираючись на досягнення конкретних наук, філософське дослідження розглядає глобальні проблеми лише тією мірою, в якій вони обумовлюють одна одну. Іншими словами, філософський підхід передбачає розгляд глобальних проблем в їх єдності, цілісності і взаємозв'язку з точки зору їх суспільної значимості і соціальної обумовленості.

Виділяючи специфіку філософського осмислення глобальних проблем сучасності, можна виділити такі найважливіші, характерні лише для цієї форми пізнання особливості:

1. Формуючи світогляд, філософія задає певні ціннісні установки, які значною мірою визначають направленість людської діяльності, а відповідно і її результати.

2. Узагальнюючи дані окремих наук і теорії, які виникають в їх надрах, філософія дає таким чином інтегрований погляд на глобальні проблеми сучасності.

3. Філософія пояснює суспільні явища і процеси в історичному контексті, формуючи таким чином найбільш загальні закони розвитку суспільства і природи, тому виникнення глобальних проблем розглядається як результат об'єктивного процесу суперечливого розвитку історії.

4. З філософських позицій можна побачити загальну тенденцію розвитку глобальних проблем сучасності, динаміку їх взаємодії і взаємообумовленість, в якій вони знаходяться.

5. Результатом цілісного бачення природно-історичного процесу і діалектичного підходу до його тлумачення є можливість більш чіткої орієнтації в стрімко зростаючому потоці інформації по глобальних проблемах сучасності [3, 126].

І, нарешті, ще однією важливою методологічною функцією філософії є розробка цілого ряду категорій, що мають безпосередній зв'язок з сучасними актуальними проблемами людства і які відіграють велику роль в осмисленні і розумінні об'єктивних тенденцій світового розвитку.

Список використаних джерел

1. Ганношина С. Глобальні проблеми сучасності: філософський аспект. Одеса: ПНПУ ім. К. Д. Ушинського, 2021, 380 с.

2. Капітон О. В. Глобалістика і глобальні проблеми сучасності [Електроний ресурс] / О. В. Капітон. – Режим доступу : http://archive.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Fkzh/2010_35/3Kapiton_O.pdf.

3. Корнієнко В. О. Основні політико-ідеологічні доктрини та глобальні проблеми сучасності. К., Наука, 2019, 238 с.

Науковий керівник: Ісакова О. І., кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

ПРОБЛЕМА САМОВДОСКОНАЛЕННЯ ЛЮДИНИ

Стахник Д. А., stahnikdarina746@gmail.com

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Самовдосконалення не є особливою формою організації життя, існуюча поза контекстом повсякденної життєдіяльності, а є іманентно притаманна в природі людини сила, є внутрішня потенційна потреба людини в реалізації своєї психічної і фізичної природи. Об'єктивна оцінка ролі самовдосконалення дає підставу зрозуміти такі стани психіки людини, як самоконтроль, самозвіт і інші, пов'язані з ним такі моральні якості, як справедливість, співчуття, толерантність. Ці та інші суто людські якості важко розвивати без усвідомлення важливості феномена самовдосконалення.

Формування фізично і духовно розвиненої людини є не тільки індивідуальна, а й соціально значуще завдання. Для цілеспрямованого розвитку і вдосконалення природи людини потрібна науково-обґрунтована, методологічно вірна концепція, яка повинна бути реалізована в інститутах освіти і виховання, створення такої концепції можливо тільки на основі філософсько-антропологічного підходу до проблеми вдосконалення і самовдосконалення людини.

Сьогодні в добу глобалізації, коли визначальним став людський фактор, знову поживався інтерес до розвитку людської природи. У цьому плані проблема самовдосконалення стала актуальною проблемою.

Кінцева мета виховання і освіти полягає в тому, щоб виховати духовно і фізично розвинену людину. Досягти такого рівня розвитку практично неможливо, якщо сама людина особисто не зацікавлена у самовдосконаленні своїх індивідуальних якостей і особливостей.

В останні роки досить часто говорять про падіння моральних якостей у молоді, студентів, учнів, словом, у підростаючого покоління. У таких ситуаціях психолого-педагогічна і антропологічна тематика про вдосконалення моральних цінностей стає вельми актуальним завданням в сфері освіти. Існуючі уявлення про те, що прагнення до самовдосконалення іманентно притаманне людській природі у вигляді прихованого наміру, а також відсутність загальноприйнятої думки про можливість досягнення успіхів на шляху самовдосконалення додають даній темі відповідну актуальність [1, 34].

Самовдосконалення є такий результат психофізичного зусилля, який багато в чому визначає подальшу орієнтацію життєдіяльності людини, очищаючи і направляючи волю людини в руслі досягнення соціально-значущих цілей.

Ще з часів Сократа людям відкрилася істина, що для людини немає предмета пізнання більш цікавого, ніж він сам. Яскравою ілюстрацією цього є висічені на фронтоні храму Аполлона в Дельфах слова: «Пізнай самого себе», що знаменувало початок важливого повороту в усьому античному світогляді [2, 147].

Необхідно згадати погляди Піфагора, який вважав, що головне для людей - це наставляти душу до добра і зла, і щаслива та людина, душа у якої стає доброю. Доброчесність - це гармонія, здоров'я всякого блага і бога, а дружба - це рівність людей. Епікур зазначає, що шляхом внутрішнього самовдосконалення, людина може досягти внутрішнього звільнення. Тут необхідна внутрішня робота духу, вдосконалення розуму, інтелекту, вправа душі в

моральних чеснотах, підтримка друзів. Його програма самовдосконалення передбачає досягнення такого облаштування внутрішнього світу, при якому особистість в усьому покладається на себе.

Виходячи з етичних навчань філософів античності, можна зробити висновок, що призначення моральної філософії полягає в тому, щоб навчити людей, як слід жити. Жити по-людськи - це мистецтво, це вміння чинити і доцільно, і одночасно морально, поставивши чеснота в залежності від знань і мудрості.

Вважається, що частина індивідуальних особливостей нашого мислення формувалася, як би, незалежно від нас самих, інша ж частина створена нами самим. Звідси випливає закономірний висновок, що всі практичні правила, що стосуються питання вдосконалення і самовдосконалення, прямо або побічно, пов'язані з перевихованням характеру людини. Отже, характер є тим підґрунтям або механізмом, завдяки чому людина може дотримуватися принципів самопізнання і самовдосконалення.

На людину в усі періоди її життя діє безліч факторів. Але все ж то, ким вона стала, залежить у вирішальній мірі від її самої, її самостійності, самооцінки, самокритичності, вимогливості до себе, бажань, активності, цілеспрямованості, волі, наполегливості, працьовитості, від того, що вона робить, щоб стати тим, ким вона хоче бути, тобто від її безперервного самовдосконалення [3, 112].

Самовдосконалення виступає як сполучна ланка між різними ланками особистісного і професійного зростання людини, відсікаючи несприятливі впливи і даючи простір позитивним. Найбільш важливими формами його виступають - самоосвіта і самовиховання. Це дві відносно самостійні підсистеми самовдосконалення, але взаємопов'язані і доповнюють одна одну.

Під самоосвітою розуміється самостійна робота особистості зі збагачення своїх знань, розуміння світу, свого місця і професії. Вибір напрямків самоосвіти є справою виключно індивідуальною і визначається, головним чином, самою особистістю. Найбільш значущими з них, як правило, є:

- систематичне вивчення актуальних проблем внутрішньої і зовнішньої політики держави;
- підвищення рівня і якості знань з профільних, професійно значущих навчальних дисциплін і наук;
- оволодіння знаннями соціальних наук, психології, педагогіки, необхідними і в житті, і для досягнення високих результатів у соціальному і професійному становленні, а також практичної діяльності;
- постійне поповнення і розширення методичного арсеналу, який дозволяє вибирати адекватні методи і засоби освіти та самоосвіти;
- формування і розвиток культури спілкування, що дозволяє встановлювати тісний контакт і взаємодію при вирішенні навчальних і службових завдань;

В цілому самонавчання і саморозвиток допомагають в досягненні цілей, збагачують людину, роблять більш здатним, колоритним, багатогранним, цікавим для інших, шановним людьми і самим собою, підвищують можливості особистості, відкривають нові простори для самореалізації і самовираження. Вони виступають у взаємозв'язку і як складові частини самоосвіти і самовиховання, як засобу їх здійснення і як один з результатів.

Список використаних джерел

1. Боришевський М. Й. Духовні цінності молоді в становленні особистості громадянина. К.: Беркут, 2018. 312 с.
2. Гаврилiшин Б.Д. До ефективних суспільств: Дороговкази в майбутнє: доп. Римськ. Клубові . К.: Унів. Вид-во ПУЛЬСАРИ, 2019. 248 с.
3. Горак Г.І. Стратегія життя (філософський, етичний та екологічний вимір). К.: Укр. Центр духовної культури, 2021. 269 с.

Науковий керівник: Ісакова О. І., кандидат філософських наук, доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

РОЛЬ ІСТОРИЧНОЇ СВІДОМОСТІ В РЕГУЛЮВАННІ МІЖКУЛЬТУРНОЇ ВЗАЄМОДІЇ МОЛОДІ В БАГАТОКУЛЬТУРНОМУ СУСПІЛЬСТВІ

Устінюв В. Є.

Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного

Роль історичної свідомості як одного з регуляторів міжкультурної взаємодії значно зростає у переломні моменти суспільного розвитку. У таких ситуаціях постає соціальне завдання надання нових характеристик минулому, теперішньому й майбутньому як складникам історичного часу. Це розширює діапазон засвоєння минулого у формах соціокультурної рефлексії, безпосереднього практичного використання історичних цінностей, виявляє нетрадиційні погляди на сенс, форми, шляхи та результати історичної діяльності. Особливо яскраво це проявляється в процесах національного відродження, характерних для сучасного світу. Адже національне відродження вимагає ціннісного пробудження всього того, що зберігається в часі та є інваріантним у досвіді нації.

На думку відомого політолога Р. Арона, головна проблема полягає в тому, що «історична свідомість змінюється разом з націями та епохами, і в ній домінує або ностальгія за минулим, або сенс збереження, або надія на майбутнє. Вагання легко зрозуміти: одні народи очікують високого становища, інші зберігають пам'ять про нього, одні вважають себе зв'язаними традиціями, які хочуть зберегти, інші з нетерпінням чекають нововведень, жадають свободи і забуття» [1, с. 498]. На думку К. Мангейма, молодь стикається з хаосом антагоністичних оцінок, що характерно й для історичної свідомості, детермінованої відомими викривленнями в практиках історичної освіти й виховання, а також політичною кон'юнктурою в інтерпретації та оцінці історичних подій. Усе це визначає місце молоді та роль, яку вона відіграє в суспільстві, залежно від сформованої через освіту й виховання культури історичної самосвідомості. Недосвідченість молоді, а також покладання на старше покоління провини за кризу сучасного суспільства, свої помилки і навіть злочини є основними причинами історичної плутанини та амбівалентності її історичних уявлень. Водночас саме молодь є фундатором будь-яких змін у суспільстві, оскільки вона за своєю природою виступає як чистий потенціал, готовий до будь-якого починання [3, с. 89]. Тому історична свідомість як сфера, що містить цінності, ідеали, традиції, ціннісні орієнтації, є регулятором міжкультурної взаємодії молоді в суспільстві, особливо в полікультурному суспільстві, що дозволяє їй подолати молодіжну анархію і включитися в повноцінне соціальне життя, сформувати власні соціальні та життєві очікування.

Роль історичної свідомості як чинника міжкультурної взаємодії значно зростає в умовах полікультурного суспільства, коли в основі лежать різні історичні уявлення, знання, соціальний досвід і цінності представників різних культур. У зв'язку з цим важливу роль відіграють міжнародні та національні молодіжні зустрічі, обговорення певних історичних подій, особистостей, героїв, мотивів їхніх вчинків тощо. Поширення уявлень про спільне минуле, створення символічного ряду найважливіших історичних подій, формування спільного «пантеону» героїв, створення та підтримка «місць пам'яті», удосконалення освітніх технологій є важливими засобами формування історичної свідомості студентської молоді в умовах полікультурного суспільства [2]. Аналіз функціонування «великих» історичних наративів, які слугують основою ідентичності в національних державах, залишається важливим напрямом у дослідженні сучасних суспільств. Особливої актуальності ця тема набула в контексті розпаду колоніальної системи у II пол. XX ст. та процесів націєтворення у

Східній Європі після 1991 року.

Таким чином, у переломні періоди історії, до яких належить і сучасний етап розвитку українського суспільства, спостерігається зростання інтересу до історії, а роль історичної свідомості як одного з регуляторів міжкультурної взаємодії суттєво зростає. Це зумовлено особливостями розвитку людського суспільства на сучасному етапі історії, а також специфікою процесів, що відбуваються в умовах соціальної, політичної, економічної та духовної нестабільності в перехідний період українського суспільства. Трансформація й розпад історичної свідомості відбувається під впливом об'єктивних і суб'єктивних процесів. У такій історичній свідомості переважають критичні елементи, ригоризм, популізм, домінують пристрасті та емоції. Вона стає більш сприйнятливою до трансформації та маніпуляцій. Водночас теза про відповідність між характером історичної свідомості та характером суспільства залишається актуальною в кризові періоди суспільного розвитку. У періоди суспільної кризи пошук історичних смислів набуває особливого значення в масових настроях.

Список використаних джерел

1. Арон Р. Вступ до філософії історії. Есе про межі історичної об'єктивності / пер. з фр., післямова та примітки О. Йосипенко, С. Йосипенка. К.: Український центр духовної культури, 2005. 580 с.
2. Культура історичної пам'яті: європейський та український досвід / Ю. Шаповал, Л. Нагорна, О. Бойко та ін.; за заг. ред. Ю. Шаповала. Київ : ІШЕНД, 2013. 600 с.
3. Щудло С.А. Спільне та відмінне в професійних очікуваннях української та польської молоді: соціологічний вимір пограниччя. *Вісник Харківського національного університету імені В.Н. Каразіна*. Серія : Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи. 2014. №1122. Вип. 33. С. 88–94.

Науковий керівник: Землянська А. В., к.філол.н., доцент кафедри суспільно-гуманітарних наук Таврійського державного агротехнологічного університету імені Дмитра Моторного (м. Запоріжжя)

ГЕНДЕРНА ІДЕНТИЧНІСТЬ ТА ГЕНДЕРНА СОЦІАЛІЗАЦІЯ ОСОБИСТОСТІ

Чернишова П. А., melissatea444@gmail.com

Таврійський державний агротехнічний університет імені Дмитра Моторного

Для розуміння поняття «гендерної ідентичності» важливо враховувати відмінність від поняття «ідентифікації». У психології ідентичність розглядається як відчуття власної цілісності та самовизначення, тоді як ідентифікація описує процес співставлення однієї особи з іншою, частіше за все це стосується дитини та її батьків.

Статева ідентичність визначається на ранніх стадіях розвитку особистості під впливом сімейного середовища. Дівчинка, спостерігаючи за матір'ю або іншими жінками в сім'ї, може намагатися наслідувати їхню поведінку, а хлопчик, з свого боку, може брати за зразок батька або інших чоловіків.

Гендерні ролі та стереотипи накладають обмеження на поведінку жінок і чоловіків у суспільстві. Наприклад, існує норма успішності, яка пов'язує соціальну цінність чоловіка з його доходами та кар'єрним успіхом. Такі очікування можуть призводити до почуття неповноцінності та проблем з самоактуалізацією.

Також існує норма антижіночності, яка вимагає від чоловіків уникати занять та моделей поведінки, що сприймаються як жіночі. Це може породжувати страх здатися «жіночим» та призводити до соціального виключення.

Іншою нормою є твердість, яка очікує від чоловіків фізичної сили, розумових та емоційних компетентностей. Спроба відповідати цій нормі може призводити до прояву агресії та стримування емоцій, що має негативний вплив на психічне та фізичне здоров'я.

Таким чином, розуміння гендерної ідентичності та її взаємозв'язку зі стереотипами гендерних ролей допомагає усвідомити соціокультурні чинники, що впливають на формування особистості та її поведінку.

Обмеження, які супроводжують жіночу гендерну роль:

Норма вторинності – вимога, згідно з якою жінка не повинна перевершувати чоловіка у розумі, успіхах чи навіть у зрості. Ця норма створює відчуття невпевненості та страху перед кар'єрним зростанням, а також призводить до заниження ціни жіночих робіт та оплати праці.

Норма матрімоніальності – очікування, що основним призначенням жінки є народження та виховання дітей, а також становлення в ролі дружини. Жінки, які не мають дітей або неодружені, часто стикаються з соціальним стигмою та знущанням.

Процес формування особистості здійснюється через гендерну соціалізацію, яка включає у себе усвідомлення та прийняття гендерних ролей та очікувань, що пов'язані з ними. Діти навчаються цим ролям через взаємодію з оточуючими та наслідуванням прийнятих у суспільстві норм.

Гендерна соціалізація відбувається за допомогою диференційованого посилення та наслідування. Діти нагороджуються або покарані за відповідність гендерним очікуванням, що може бути виражене у формі суспільного схвалення або несхвалення. Крім того, вони обирають рольові моделі для наслідування відповідно до загальноприйнятих норм групи.

Ці механізми гендерної соціалізації мають значний вплив на формування гендерної ідентичності та визначають способи поведінки та мислення чоловіків і жінок у суспільстві.

Іграшки виступають важливим інструментом у диференціальній соціалізації, вони не лише розважають дітей, але і впливають на їхні уміння та навички, допомагаючи їм «приміряти» різні дорослі ролі. У ранньому віці діти можуть однаково активно грати з будь-якими іграшками, незалежно від статі, проте батьки можуть впливати на їх вибір, підтримуючи або несприймаючи певні ігрові вподобання.

Гендер є важливим аспектом соціально-культурного життя, що визначається комплексом формальних і неформальних правил, культурних норм, соціальних ролей та цінностей, які регулюють взаємодії між чоловіками та жінками у різних сферах суспільства. Термін «гендер» використовується для визначення соціальної конструкції статі, відділяючи його від біологічних аспектів статі. Гендер відображає складні взаємовідносини між індивідами та соціальними установами, включаючи сім'ю, економіку, політику та культуру.

Розглядаючи гендер як соціальний феномен, можна виділити кілька напрямків вимірювання:

1. *Індивідуальний гендер* охоплює гендерну ідентичність і відображає співвідношення між особистістю та «жіночими» або «чоловічими» якостями, які формуються протягом всього життя.

2. *Структурний гендер* описує положення жінок і чоловіків у різних соціальних інститутах, їхні можливості та обмеження.

3. *Символічний або культурний гендер* відображає уявлення про «справжню жінку» та «справжнього чоловіка» в конкретному культурному контексті та в конкретний історичний період.

Ці різні аспекти гендеру можуть відображатися у поведінці, уявленнях про світ, взаємодії між людьми та в соціальних установах. Гендер виступає як важливий інструмент організації суспільства, який впливає на рівень взаємоузгодження та взаємодії між індивідами.

Підходячи до розуміння гендеру як соціального феномену, важливо розглядати його в контексті його різноманітних складових. Соціолог Юдіфь Лорбер пропонує типологію, що включає наступні компоненти:

1. **Гендерні статуси** відображають соціально приписувані ролі та очікування щодо поведінки осіб певної статі. Ці статуси закріплюються через різні аспекти поведінки та взаємодії.

2. **Гендерний поділ праці** описує розподіл виробничої та домашньої праці між чоловіками та жінками, а також гендерну сегрегацію професій.

3. **Гендерно-приписувана спорідненість** визначає права та можливості, пов'язані з гендерним статусом у сім'ї та системі спорідненості.

4. **Гендерні біологічні (статеві) сценарії поведінки** описують нормативні очікування щодо сексуального бажання та поведінки, залежно від соціального статусу.

5. **Гендерні якості особистості** відображають комбінацію рис, які вважаються «жіночими» або «чоловічими», згідно з гендерними нормами та ідеалами.

6. **Гендерний соціальний контроль** включає формальні та неформальні механізми схвалення або покарання за конформність чи неконформність гендерним стереотипам.

7. **Гендерні іміджі (образи)** відображаються у культурних репрезентаціях гендерних стереотипів та тілесності у символічній мові та мистецтві.

8. **Гендерна ідеологія** визначає систему ідей та цінностей, яка виправдовує гендерні статуси та їхню роль у суспільстві.

Враховуючи ці компоненти, можна краще розуміти складні взаємовідносини між індивідами та соціальним середовищем, а також вплив гендерних норм і очікувань на формування соціальних структур та індивідуальних життєвих траєкторій.

На індивідуальному рівні гендер представляє собою складну конструкцію, що формується в процесі взаємодії з соціальним середовищем. Ось деякі компоненти цієї конструкції:

1. **Гендерна ідентичність** відображає особистісне усвідомлення і прийняття своєї статі. Це те, як особа сприймає саму себе з точки зору гендеру.

2. **Гендерна особистість** включає в себе внутрішні моделі поведінки, відчуттів і емоцій, які відображають гендерні стереотипи та ролі, що прийняті в конкретному суспільстві.

3. **Гендерний шлюбний і репродуктивний статус** відображає рішення та дії щодо вступу в шлюб, народження дітей та виконання родинних обов'язків, які часто визначаються гендерними очікуваннями.

4. **Гендерні переконання** відображають ставлення особистості до гендерних ролей, стереотипів та ідеології, які можуть бути прийнятими або відхилені.

5. **Гендерна презентація** включає в себе способи, якими особа демонструє свою гендерну належність через зовнішній вигляд, одяг, манери та інші символи.

Соціологічні методи вивчення гендеру дозволяють аналізувати ці компоненти та їх взаємозв'язки, а також розуміти вплив гендеру на інші аспекти соціального життя. Ці методи допомагають виявити різноманітність гендерних досвідів та ролей у суспільстві.

Отже, гендер - це складна соціальна конструкція, що включає в себе різні аспекти, такі як гендерна ідентичність, гендерні ролі, переконання, презентація та інші. Гендер формується на перетині біологічних, соціальних, культурних та інших факторів і визначає спосіб, яким люди сприймають себе та взаємодіють у суспільстві. Соціологічні методи дослідження гендеру дозволяють краще зрозуміти його складові, вплив на соціальні процеси та розбагатити нашу уяву про гендерне різноманіття у сучасному світі.

Список використаних джерел

1. Гендер для медій. Підручник з гендерної теорії для журналістики та інших соціогуманітарних спеціальностей. Київ: Критика, 2017. 224 с.

2. Запобігання та боротьба із сексизмом на місцевому рівні в Україні. Посібник для жінок і чоловіків у місцевій політиці – Рада Європи 2020.

3. Шлеїна Л.І. Гендерна культура студентської молоді в умовах закладу вищої освіти. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених*

Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. Випуск № 20. Том 3, 2018. С.176-179.

4. Шлеіна Л.І. Законодавча база реалізації гендерної культури в навчально-виховному процесі ЗВО. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах.* Запоріжжя : КПУ, 2020. Вип. № 69 Том 3. С. 177-181.

Науковий керівник: Шлеіна Л. І., доктор філософії з пед.н., доцент кафедри СГН, Таврійський державний агротехнологічний університет імені Дмитра Моторного